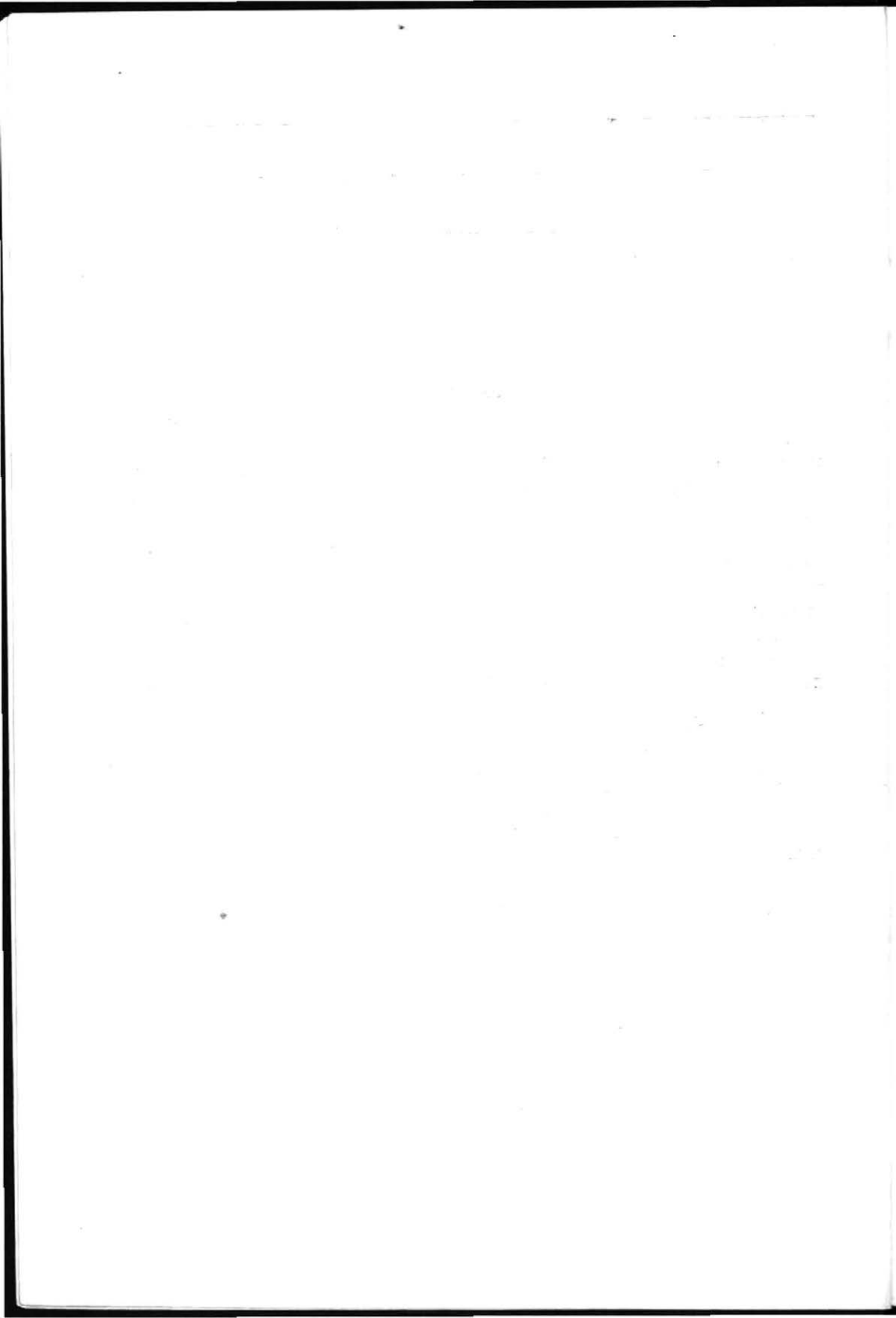

Front v soudobých útočných operacích

Generálmajor Václav Matička

OBSAH

	Strana
Úvod	5
Front, jeho místo a složení v současných útočných operacích	5
Posilové prostředky frontu v útočné operaci	9
Cíl a úkoly frontové útočné operace	11
Formy operačního manévru frontu v útočné operaci a volba směru hlavního úderu	12
Útočné pásmo a operační učlenění vojsk frontu	14
Příprava a plánování frontové útočné operace	18
Stanovení úkolů vojskům frontu	22
Přeskupení vojsk frontu a zaujetí výchozího prostoru k útoku	25
Zásady organizace součinnosti	27
Zabezpečení útočné operace frontu	28
Vedení útočné operace frontu	
a) Bojová činnost vojsk frontu v taktické a bližší operační hloubce obrany nepřítele	28
b) Rozvinutí útoku v operační hloubce a odražení protiúderu nepřítele	31
c) Zasazení tankové armády do sražení a její činnost v operační hloubce	34
d) Zasazení vševojskové armády druhého sledu frontu do sražení	36
Organizace velení vojskům frontu	37
Závěr	38

Úvod

V rozbořech operačních velitelsko-štábních cvičení i cvičení s vojsky v letošním roce správně byl zdůrazňován nezbytný požadavek na velitele a pracovníky štábů svazů a svazků, aby byli schopni na základě hluboké analýzy situace v měřítku nejméně o jeden stupeň vyšším předvídat možný vývoj bojové činnosti, správně zplánovat, organizovat, zabezpečovat a řídit operaci na celou její hloubku. Bylo ukázáno, že tam, kde se např. cvičící zaměřovali jen na úzké hodnocení situace své armády a nebrali v úvahu celkovou situaci frontu, docházelo k závažným nedostatkům. Rozhodnutí velitelů v takových případech řešila zpravidla jen dílčí taktické úkoly a ne úkoly operační. Přeceňování taktických úspěchů, jejich nadřazování operačním úkolům vedlo někdy k nedostatečné soustředěnosti a cílevědomosti úsilí vojsk, ke snaze vytvářet souvislé fronty, k opožděnému manévru nebo i ke ztrátě iniciativy.

Již tyto uvedené skutečnosti ukazují, že charakter soudobého boje a operace vyžaduje od všech příslušníků velitelského sboru maximální snahu o rozvíjení operačního myšlení. Cílem této studie je ukázat alespoň některé hlavní rysy a zásady frontové útočné operace k hlubšímu a všestrannějšímu chápání armádní útočné operace a dát tak podklad pro diskusi a další rozbor frontové i armádní operace.

FRONT, JEHO MÍSTO A SLOŽENÍ V SOUDOBÝCH OPERACÍCH

Front je vyšší operační svaz pozemních a vzdušných ozbrojených sil, který je schopen plnit operační a mnohdy i strategické úkoly. Může vést bojovou činnost na jednom nebo na několika operačních směrech válčisti. Bojovou činnost vede buď jako organická část skupiny frontů v těsné operační součinnosti s jinými fronty anebo jindy organizuje, plánuje a vede útočnou operaci samostatně. Na rozvinutých válčisti, jako je například západoevropské, bude front zpravidla vést bojovou činnost v rámci skupiny frontů. V takovém případě může být buď na směru hlavního strategického úderu skupiny frontů nebo na vedlejší (pomocném) úderu nebo může zabezpečovat bok hlavního úderného uskupení skupiny frontů. K zabezpečení hlavního úderného uskupení skupiny frontů může front plánovat samostatnou útočnou operaci, popřípadě protivýsadkovou operaci, jestliže bude působit na přímořském směru.

Avšak i v průběhu jedné útočné operace skupiny frontů může se úloha a úkol frontu změnit. Front může na začátku útočné operace skupiny frontů vést část anebo i většinu svých sil obrannou operaci a přejít do útoku teprve v průběhu útočné operace; jindy může přejít v dočasnou obranu během útočné operace částmi nebo i hlavními silami s cílem zabezpečit hlavní úderné uskupení skupiny frontů. Také v průběhu vlastní útočné operace nebude v soudobých podmínkách bojová činnost vojsk frontu stejná na všech operačních i taktických směrech, ale naopak může být značně různorodá.

Tempa útoku nejen armád, ale i jednotlivých jejich uskupení budou nerovnoměrná. Bojová činnost bude se často rozvíjet různě na jednotlivých směrech oddělených od sebe i značnými mezerami.

Ve všech uvedených variantách bojové činnosti podléhá front přímo hlavnímu velitelskému a dostává od něho úkoly, jak je uvedeno dále v odstavci „Příprava a plánování útočné operace“. To však nijak nevylučuje možnost, že front v určitých případech může být podřízen hlavnímu velitelskému určitého strategického směru nebo velitelskému válčisti. Příkladem tohoto způsobu řízení bojové činnosti frontů může být vedení strategické obrany SSSR na začátku prvního období Velké vlastenecké války v roce 1941, a později — v roce 1945 — řízení bojové činnosti sovětských ozbrojených sil na Dalekém východě proti Japonsku.

Složení frontu není stálé. V závislosti na úkolech a situaci se může změnit. Vždy však jeho složení musí být takové, aby byl schopen překonat v průběhu operace jakýkoli odpor protivníka a vést útočnou operaci v tak vysokých tempech, aby cíl operace byl splněn v co nejkratší době.

Vycházíme-li z tohoto požadavku, může složení frontu pro útok na západoevropském válčisti zahrnovat:

- tři až pět vševojskových armád;

- jednu až dvě tankové armády (někdy bude front i bez tankových armád);
- jednu leteckou armádu;
- posilové prostředky hlavního velitelství.

Posilové prostředky hlavního velitelství zahrnují v sobě útvary raketového vojska včetně útvarů protiletadlových a protitankových raket, svazky a útvary výsadkového vojska, dělostřelecké a protiletadlové dělostřelecké svazky, ženijní a chemické svazky a útvary, spojovací a radiotechnické útvary, tylové útvary a zařízení. Kromě toho front dostává určitý počet samostatných motostřeleckých i tankových svazků, které nejsou organizačně začleněny do vševojskových svazů. Při posilování frontu útvary a svazky výsadkového vojska bývá front posilován i dopravním letectvem.

Možné složení frontu, uváděné v tomto odstavci, uvažuje složení frontu již v období vedení války, tedy po zakončení mobilizace a rozvinutí ozbrojených sil. V počátečním období války bude počet vševojskových armád nižší — tři až čtyři; místo tankových armád může front mít jen samostatné tankové divize. Také počet a složení posilových prostředků bude podstatně nižší. Vševojskové armády mohou mít dvě až tři motostřelecké divize a jednu až dvě tankové divize.

V dalším období se vševojskové armády mohou skládat ze čtyř až pěti motostřeleckých divizí, jedné až tří tankových divizí, z armádních svazků a útvarů, armádních tylových útvarů a tylových zařízení. V perspektivě lze předpokládat další narůstání počtu tankových divizí na úkor motostřeleckých divizí nebo další zvýšení počtu tanků v složení motostřeleckých svazků.

Tankové armády se stávají hlavní údernou silou frontu a budou proto předurčeny k vyplnění nejdůležitějších operačních a strategických úkolů. Tanková armáda se vyznačuje velkou mohutností palby, vysokou schopností manévru a zvýšenou odolností vůči úderům zbraní hromadného ničení. Může nejlépe a nejrychleji využít účinků raketových zbraní a letectva v operační hloubce a týlu nepřítele, může bojovat odtržené od hlavních sil frontu. Je schopna rozdrtit zbytky nepřátelských vojsk a hluboké operační i strategické zálohy nepřítele v krátkých, rozhodných sraženích. Důležité operační úkoly plní v operační a taktické součinnosti zejména s raketovými zbraněmi, s výsadkovými jednotkami a svazky, s radiotechnickými útvary, frontovým a dopravním letectvem. Zvláštní význam má tanková armáda v operacích počátečního období války. Již v době míru se vyznačuje vysokou mobilizační pohotovostí a může proto nejlépe zajistit prudký, zdrcující a hluboký první úder pozemními vojsky frontu v útočné operaci počátečního období války. Soudobá bojová technika umožňuje jejím svazkům, že mohou ve dne i v noci postupovat se střední rychlostí okolo 25 km za hodinu i při rozrušené komunikační síti. Mohou tedy hlavní síly tankové armády postoupit denně okolo 300 km a při dobrém stavu komunikací i více. Proto bude tanková armáda tvořit základ úderných uskupení útočících vojsk frontu a může převést v nejkratší době bojovou činnost do velké hloubky nepřátelského území. Tak může rychle ovládnout a zničit atomové a raketové zbraně nepřítele, zmařit mobilizaci a rozvinování jeho hlavních sil. Tanková armáda je schopna touto činností vytvořit hlavním silám frontu příznivé podmínky pro jejich další činnost. Jestliže v některých případech vojska prvního sledu frontu nebudou ještě plně rozvinuta, může být tankové armády použito jako předního, předsunutého sledu vojsk frontu. V tankovém případě bude muset tanková armáda rychle rozvinout útok do hloubky, aby se zmocnila důležitého operačního prostoru (čáry), který by zabezpečil výhodné podmínky pro rozvinutí hlavních sil frontu a jejich zasazení do sražení. Při takové variantě použití může dojít k značnému odtržení tankové armády od hlavních sil frontu. Bude proto nutno zabezpečit její bojovou činnost především raketovými prostředky frontu a hlavního velení, činností letectva a vzdušných výsadků.

Tanková armáda v počátečním období války může tak v součinnosti s raketovými, atomovými zbraněmi a operačními výsadky ovládnout a vyřadit i některé státy ze sestavy agresivních imperialistických bloků.

Tankové armády se mohou skládat ze čtyř tankových divizí (z toho jedna může být těžká), jedné protiletadlové brigády, jedné dělostřelecké reaktivní brigády, jedné armádní protitankové brigády, jednoho ženijního pluku, jednoho praporu chemické ochrany a jedné samostatné rotы chemického průzkumu. Bude-li tanková armáda použita ve frontové útočné operaci počátečního období války k provedení překvapivého úderu do

značné hloubky nepřátelského území s cílem ovládnout důležité prostory, zmařit mobiliizační rozvíjení a napadení pozemními vojsky nepřítele na tomto směru, bude výhodné začlenit do jejího složení ještě dvě až tři divize, z toho jednu motostřeleckou.

Letecká armáda je určena k vedení bojové činnosti ve prospěch útočících vojsk frontu a chrání je před úderem vzdušného protivníka.

V současné době v důsledku prudkého rozvoje raket a raketového vojska, mění se úloha frontového letectva v útočné operaci a mění se i organizace letecké armády. Bombardovací letecké divize jsou postupně nahrazovány raketovými zbraněmi, zejména útvary křídlatých raket. Protiletadlové řízené střely (rakety typu země—vzduch) se samonaváděcím zařízením a vysokou přesností zásahu postupně nahrazují a snižují tak počet stíhacích leteckých svazků. Na druhé straně zvýšený rozsah úkolů vzdušného průzkumu, potřeby dopravního letectva, zvláště vrtulníků pro výsadky, zásobování i odsuny vzduchem všeho druhu, podtrhují význam i větší potřebu průzkumného a dopravního letectva. Rovněž spojující letectvo zůstává důležitým prostředkem soudobého velení.

I když je nutno počítat s dalším a rychlým rozvojem a zdokonalováním raket všeho druhu, jeví se dosud výhodné ponechat anebo i zvětšit počet bombardovacích stíhacích svazků v letecké armádě. Toto letectvo je i nadále schopno doplňovat palebnou sílu raketových zbraní a řešit efektivně řadu úkolů v palebné podpoře vojsk. Zvláště výhodné jeví se jeho použití na pohyblivé cíle, na cíle malých rozměrů jakož i na ty cíle, které nebyly předem průzkumem zjištěny nebo jsou nedostatečně prověřeny.

Vzhledem k výše uvedeným předpokladům počet leteckých svazků a letadel v letecké armádě bude značně nižší. Jestliže dříve letecká armáda měla do dvanácti leteckých divizí s celkem asi 1100 až 1500 letounů, pak s rozšířením raketových zbraní se může letecká armáda skládat ze 4—5 leteckých svazků, 2 pluků křídlatých raket a dále útvarů speciálního letectva. Budou to především samostatné průzkumné letecké a dělostřelecké průzkumné pluky, dopravní letecké pluky, spojující letecký pluk, zdravotnický letecký pluk i jiné.

Letecká armáda frontu hraje i v nových podmínkách bojové činnosti vojsk frontu důležitou roli. Velitel frontu má v ní rychlý, mobilní prostředek palby, jímž může účinně ovlivňovat průběh sražení. Technické vlastnosti soudobého letectva vynucují si však změny i nové metody v plnění úkolů frontovým letectvem. Přímá taktická podpora vojsk na bojišti přechází více do hloubky, zvláště na ničení hlubokých záloh nepřítele za přesunu, na ničení zbraní hromadného ničení, raketových zbraní, jejich naváděcích systémů a jiných důležitých cílů. Frontové letectvo plní tak stále více úkoly operační podpory společně s raketovými zbraněmi, Ochranu pozemních vojsk frontu plní letecká armáda společně s útvary protiletadlových řízených střel a protiletadlového dělostřelectva. Důležitou úlohu plní zvláště při přeletu vzdušných výsadků přes frontu do prostoru vysazení.

Hromadné používání raketových zbraní a zbraní hromadného ničení jak vlastními vojsky, tak i nepřítelem, podstatně rozšířilo úkoly vzdušného průzkumu. Vzdušný průzkum v soudobých podmínkách musí včas a spolehlivě zjistit cíle pro úder atomových a raketových zbraní frontu jak v taktické, tak i v celé operační hloubce. V mnoha případech bude jeho úkolem i okamžité ničení zbraní hromadného ničení nepřítele. Po provedení vlastních úderů atomovými zbraněmi bude úkolem vzdušného průzkumu prověřit dosažené výsledky.

Letecká armáda s posilovým dopravním letectvem hlavního velitelství musí zabezpečit přepravu vzdušných výsadků, zásobování a odsuny vzduchem svazků bojujících v odtržení od hlavních sil v operační hloubce. Zvláště při proniknutí tankové armády a tankových svazků do značné hloubky bude doprava vzduchem mnohdy jediným prostředkem pro jejich zásobování nejnepříjemnějším bojovým materiálem.

Kromě těchto úkolů letecká armáda částí nebo i většinou svých sil se účastní podle plánu hlavního velitelství boje o získání a udržení celkové převahy v palebné síle, jejíž součástí bude i boj o nadvládu ve vzduchu a o její udržování. Již zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukázaly, že k vybojování nadvlády ve vzduchu, byť jen na jednom strategickém směru, nestačí již síly frontového letectva na tomto směru. Tím spíše dnes, kdy obě strany používají raketových zbraní a kdy akční rádius a rychlost letectva několikrát vzrostly, může být vybojována nadvláda ve vzduchu jen společným úsilím všech prostředků daného válčiště, tedy i frontového letectva. Hlavní úlohu v boji o nadvládu ve vzduchu plní raketové zbraně. Kromě toho důležitou úlohu v této operaci plní rovněž výsadkové vojsko, radiotechnické vojsko, dělostřelectvo, diverzní a partyzánské skupiny. Letecká armáda frontu plní tedy v boji o nadvládu ve vzduchu a její udržení dílčí úkoly, zpravidla v útočném pásmu frontu do hloubky dosahu (doletu) svých prostředků.

Zvlášť významnou úlohu v bojovém složení soudobého frontu mají raketové zbraně, výsadkové útvary a svazky a útvary radiotechnického vojska.

Front může mít ve svém složení řízené a neřízené raketové zbraně, dále pak útvary protitankových a protiletadlových řízených raket. Rakety s jadernou náplní jsou dnes hlavním prostředkem palebné síly frontu a jsou proto schopny řešit nejvážnější operační a mnohé taktické úkoly. Při hromadném použití stávají se rozhodujícím faktorem boje i operace. Jejich hlavní předností je to, že mohou současně provádět údery do celé hloubky operačního učenění nepřítele i do jeho hlubokého týlu, že mohou provádět rychlý manévř palbou prakticky na libovolné místo. Jejich spojení s jadernou náplní dává veliteli frontu možnost ničit celé nepřátelské útvary a svazky, jakož i jiné cíle značných plošných rozměrů. Tím dávají jaderné a raketové zbraně reálnou možnost snižovat počty klasického dělostřelectva i letectva ve frontu a odlehčit jeho operační svazy i svazky. Raketové zbraně nejsou závislé na povětrnostních podmínkách a obrana proti většině z nich ve vzduchu není dosud vyřešena. Společně s jadernými zbraněmi umožňují vojskům frontu vést útočnou operaci ve vysokých tempech, dosahovat rozhodných cílů v nejkratší době a efektivně podporovat bojovou činnost operačních svazů a jejich uskupení na jednotlivých, často i od sebe značně vzdálených směrech. Při jejich hromadném nasazení umožňují vojskům frontu přejít rychle z obrany do útoku a prolomovat nepřátelskou obranu z chodu. V průběhu útočné operace dovolují veliteli frontu ničit hluboké operační a strategické zálohy ještě před jejich zasazením do srazení, ničit nepřátelské ZHN a raketové zbraně, provádět násilné přechody vodních toků z chodu a likvidovat v nejkratší době obkličené nebo izolované nepřátelské uskupení. To jsou jen některé z hlavních rysů raketových zbraní a zbraní hromadného ničení, jež však podstatně ovlivňují charakter a způsob frontových útočných operací.

Kromě tankového vojska, jak již bylo dříve ukázáno, nejrychleji a vysoce efektivně může využít vlastností a rozsáhlých možností raketových a jaderných zbraní výsadkové vojsko. Výsadkové útvary a svazky, jakož i výsadky motostřeleckých svazků vysazované z vrtulníků, podstatně zrychlují tempo útočné operace frontu. Proto v soudobé frontové operaci stává se pravidlem používání vzdušných výsadků nejrozličnějšího druhu a složení. Vzdušné výsadky se mohou zmocňovat důležitých prostorů nebo je izolovat; jsou důležitým prostředkem průzkumu a mohou plnit i diverzní průzkumové akce, ničit odpalovací zařízení, sklady ZHN, velitelská stanoviště, spojovací uzly a prostředky apod. Díky tomu, že raketové zbraně mohou poskytovat vzdušným výsádkám přímou palebnou podporu, roste nejen počet úkolů, jež mohou vzdušné výsadky ve frontové útočné operaci plnit, ale zvyšuje se i rozsah těchto úkolů. Výsadky jsou jedním z prostředků zabezpečujících nepřetržitou bojovou činnost a mohou účinně působit na morální stav nepřítele právě v nejkritičtějších obdobích operačně taktické situace. Úspěšná činnost vzdušných výsadků vyžaduje však těsnou součinnost s raketovými zbraněmi, letectvem a s tankovými útvary a svazky, které útočí ve směru jejich vysazení (shozu).

Hromadné zavádění do výzbroje vojsk frontu raketových zbraní, nutnost automatizace velení, jakož i další radiotechnické prostředky zvyšují význam a úlohu radiotechnického vojska. Útvary radiotechnického vojska musí zajistit veliteli frontu rádiový a radiolokační průzkum a rušení radiotechnických prostředků nepřítele. Front má proto ve svém složení jeden nebo více samostatných praporů rádiového průzkumu a jeden nebo více protirádiových praporů „S“. Pro průzkum vzdušných cílů má front jeden radiotechnický prapor, jímž vytváří druhou (a někdy i třetí) linii radiotechnických hlásek. K rušení radiolokačních a radionavigačních prostředků vzdušného nepřítele mívá front ve svém složení dva i více protiradiotechnických praporů „L“.

Stejně tak jako rádiový a radiolokační průzkum, tak i protiradiotechnická opatření, jež budou v útočné operaci frontu uskutečňována radiotechnickým vojskem s cílem rušit nebo umlčet radiotechnické prostředky nepřítele, budou mít podstatný vliv na úspěch operace.

Závěrem je možno říci, že soudobý front má v raketových a jaderných zbraních ohromnou palebnou sílu velkého kvalitativního rozdílu proti minulosti. Motorizace a mechanizace, zvláště pak tankové svazy a svazky, zabezpečují veliteli frontu nejen mohutnou palbu, vysokou pohyblivost a odolnost vůči úderům zbraní hromadného ničení nepřítele, ale společně s výsadkovým vojskem zajišťují rychlé využívání účinků atomových a raketových zbraní. I když raketové vojsko s atomovými náboji bude společně s tankovým a výsadkovým vojskem plnit rozhodující úlohu v útočné operaci frontu, zásada, že konečného rozhodnutí a úspěchu v boji, operaci i ve válce lze dosáhnout jen soustředěným úsilím všech druhů vojsk, zůstává i nadále v platnosti. Z tohoto hlediska je třeba také pohlížet na nutnost i v nynější době posilovat front pro každou útočnou operaci všemi druhy vojsk.

POSILOVÉ PROSTŘEDKY FRONTU V ÚTOČNÉ OPERACI

Posilové prostředky frontu jsou určovány zvláště pro každou operaci operační směrnici generálního štábu (hlavního velitelství). Jejich druh a množství bude záviset na uložení úkolu, důležitosti operačního směru, jeho kapacitě a geografických podmínkách, na uskupení nepřítele, systému jeho obrany, na možnostech protivníka a na prostředcích, které bude mít generální štáb (hlavní velitelství) k dispozici na daném válečném nebo strategickém směru.

Rozhodujícím činitelem pro přidělení druhů a množství posilových prostředků z jednotlivých druhů vojsk bude mít množství a druh přidělených zbraní hromadného ničení a raketových zbraní.

U jaderných zbraní je nutno brát v úvahu jak jejich počet, tak i velikost jejich tritolového ekvivalentu. U raketových zbraní třeba přihlížet k jejich dosahu a k ostatním takticko-technickým údajům.

Pokud jde o přidělování atomových nábojů pro útočnou operaci frontu, nelze uvádět nějakou pevnou normu. Front bude dostávat od hlavního velitelství tolik atomových nábojů, kolik vyžaduje splnění daného cíle operace a kolik umožňují ekonomické a výrobní možnosti státu (koalice států) v daném období. Při výpočtu potřebného množství atomových nábojů a jejich celkového tritolového ekvivalentu nutno vycházet především z potřeby atomových nábojů pro první hromadný úder atomovými zbraněmi, to jest pro dělostřeleckou a leteckou přípravu provosledových armád a pro cíle, jejichž zničení a umlčení podmiňuje úspěch frontové útočné operace vcelku. Přidělené množství atomových nábojů musí zajistit nejen zničení a umlčení důležitých cílů v celé taktické hloubce obrany nepřítele a rozrušení obranného systému na úsecích průlomu, ale musí současně způsobit rozhodné ztráty operačním zálohám nepřítele, zmařit nebo podstatně omezit jejich možnosti manévru na směr hlavního úderu frontu a konečně musí ochromit velení nepřítele.

Dále je třeba určit potřebné množství atomových nábojů pro úder na nepřátelské raketové zbraně a letectvo a pro zničení zbraní hromadného ničení nepřítele. Konečně je třeba vyčlenit atomové náboje pro boj s přicházejícími operačními zálohami z hloubky a strategickými zálohami nepřítele v průběhu operace, pro zabezpečení zasazení druhého sledu frontu a pro ochromení činnosti týlu nepřítele. Z takto vypočítávané úhrnné spotřeby atomových nábojů může činit spotřeba pro dělostřeleckou a leteckou přípravu 35 až 45 %, pro boj se zbraněmi hromadného ničení nepřítele, jeho raketovými zbraněmi a letectvem 25 až 30 %. Na ostatní úkoly se počítá 25 až 30 % z celkového počtu vyčleněných atomových nábojů.

V podstatě jiným způsobem bude prováděno plánování a přidělování atomových nábojů v operacích počátečního období války. Použití jaderných zbraní v tomto období bude maximálně centralizováno nejen na stupni frontu, ale přímo u hlavního velitelství. Již při prvním hromadném úderu bude použito atomových zbraní v nejvyšším počtu s cílem vybojovat nadvládu ve vzduchu a celkovou převahu v palbě, převzít iniciativu do svých rukou, podlomit hospodářský i politický život nepřítele, zničit jeho vojenskou sílu, snížit jeho morální hodnotu. Bude proto možná norma vyčleněných atomových úderů pro front a tedy i pro jeho armády nižší — i když mnohých atomových úderů, provedených podle jednotného plánu hlavního velitelství, front plně využije při plnění cíle vlastní útočné operace.

Pokud se týče posilování frontu raketovými zbraněmi hlavního velitelství, rozhodujícím činitelem pro jejich množství i druh bude organizační začlenění raketových zbraní v bojovém složení armád i divízi. Vzhledem k úkolům svazků a operačních svazů v soudobých operacích jeví se neúčelnější organizačně začleňovat již do každé motorostřelecké a tankové divize oddíl o čtyřech odpalovacích zařízeních raket taktického doletu. Armádu prvního sledu frontu v dosavadní organizaci na důležitém směru bude třeba posílit 2—3 oddíly raket blízkého dosahu pro posilování svazků na směr hlavního úderu armády (tedy asi jedním lehkým raketovým dělostřeleckým plukem). Obdobně se jeví účelné, aby i velitel armády měl vlastní, organické raketové zbraně středního dosahu pro řešení nejdůležitějších operačních úkolů v hodnotě jednoho až dvou oddílů středních dělostřeleckých raket. Pro řešení nejdůležitějších úkolů, jež budou mít rozhodný vliv na celkový průběh frontové útočné operace, potřebuje velitel frontu mít vlastní raketové zbraně — tedy jeden až dva těžké raketové dělostřelecké pluky.

Podle těchto zásad, podle bojového složení a operačního učení frontu, bude možno určit celkové posílení frontu raketovými zbraněmi pro útočnou operaci hlavním velitelstvím. Jestliže svazky a svazy nebudou organicky vybaveny raketovými zbraněmi blízkého a středního dosahu (jak ukázáno v nahoře uvedené variantě), bude pak nutno posílit

je v uvedeném rozsahu z prostředků přidělovaných frontu pro útočnou operaci hlavním velitelstvím.

Podstatnou změnu v posilování frontu dělostřelectvem ze zálohy hlavního velení (GŠ) přináší atomové a raketové zbraně. Mnohonásobně účinnější jaderné zbraně, jež mohou ničit a umlčovat cíle velkých plošných rozměrů a raketové zbraně s prakticky libovolným dosahem se staly kostrou palebného systému vojsk frontu a nahrazují dělostřelectvo zvláště v palbě na vzdálené cíle a plošné cíle. Klasické dělostřelectvo bude proto v soudobé útočné operaci frontu používáno v první řadě na cíle v bezprostředním dotyku s vlastními vojsky a na cíle malých rozměrů. Uvedené skutečnosti povedou proto i k podstatnému snížení v posilování frontu dělostřeleckými svazky zálohy hlavního velitelství (GŠ). Hlavní potřeba posilování klasickým dělostřelectvem zůstává dosud u útvarů a svazků prvosledových armád frontu. Je dána velikou různorodostí bojové činnosti vojsk frontu na jednotlivých operačních i taktických směrech, kdy nesouvislost fronty a vysoká dynamičnost veškeré bojové činnosti bude vyžadovat, aby útvary i svazky byly neustále zabezpečeny vlastními palebnými prostředky, ať již při odražení protizáložní a protiúderu nepřítel, či při zasazování druhých sledů, prolamování obranných postavení nepřítel z chodu, při překonávání vodních toků z chodu a ničení nepřátelských obklíčených uskupení. Revoluční změny v počtech hlavního dělostřelectva jak organického, tak posilového, mohou nastat zavedením do výzbroje vojsk bezzákluzových děl s možností střelby atomových nábojů velmi malého tritolového ekvivalentu (0,1–0,5 kt), což se však jeví v současné době ještě neekonomické.

V současné době při výpočtu posilového dělostřelectva pro zabezpečení útočné operace frontu bude třeba vycházet z potřeby 1–2 dělostřeleckých brigád pro každou armádu prvního sledu frontu a pro vytvoření dělostřelecké zálohy frontu ve složení do jedné dělostřelecké divize HV nebo několika houfnicových a raketometných dělostřeleckých brigád.

Při výpočtu potřebného množství protitankových prostředků pro útočnou operaci frontu je třeba vycházet z požadavku, že front musí být schopen v průběhu operace odrážet mohutné protiúderu prováděné převážně obrněnými svazky nepřítel. Pro splnění tohoto úkolu bude nutno zesílit nejen každou vševojskovou i tankovou armádu na hlavním úderu, ale bude třeba kromě toho vytvořit ještě dostatečně silnou protitankovou zálohu velitele frontu.

Vzhledem k požadavkům, aby soudobá protitanková zbraň měla nejen vysoký účinek na pancíř na značnou vzdálenost, ale aby současně byla schopna rychlého manévru, aby mohla být přepravována i vzdušnou cestou, aby ji bylo možno snadno utajit a aby měla vysokou pravděpodobnost zásahu, jsou zaváděny do výzbroje protitankové rakety. Proto protitankové dělostřelectvo útvarů, svazků i operačních svazů a protitankové dělostřelecké brigády zálohy hlavního velitelství postupně jsou a budou nahrazovány protitankovými oddíly a útvary řízených střel. Front v útočné operaci bude potřebovat podle výše uvedených zásad posílit každou prvosledovou armádu průměrně jedním plukem protitankových řízených střel (o dvou oddílech po 36 naváděcích zařízeních). Kromě toho bude nutno z posilových prostředků vytvořit frontové protitankové zálohy, k čemuž bude třeba rovněž asi 2 až 3 pluků protitankových řízených střel. Toto posílení vojsk frontu společně s jejich organickými protitankovými řízenými střelami a s bezzákluzovými kanóny a pancéřovkami jednotek bude představovat podstatně vyšší a kvalitnější hodnotu protitankové obrany vojsk frontu než doposud. V současné době třeba počítat s posílením každé armády prvního sledu frontu jednou protitankovou dělostřeleckou brigádou. Ve složení těchto brigád jsou již útvary protitankových řízených střel.

Při posilování vojsk frontu v útočné operaci protiletadlovým dělostřelectvem bude nutno vycházet ze skutečnosti, že v současné době hlavním prostředkem v boji se vzdušným nepřitelem se stávají protiletadlové řízené střely (rakety), které mohou používat i atomových hlavíc. Jsou opatřeny samonaváděcím systémem a mají vysokou pravděpodobnost zásahu (až 0,8). Přesto nemohou však dosud plně nahradit malorázové hlavního protiletadlové dělostřelectvo při boji se vzdušnými cíli v malých a v přízemních výškách. Bude proto nutno v budoucnu dále zvyšovat rychlost střelby, pohyblivost a automatizaci PLD. Vzhledem k takticko-technickým vlastnostem stávajících protiletadlových řízených raket bude také třeba i nadále posilovat divize prvního sledu armád hlavně protiletadlovým dělostřelectvem, zvláště malorázovým. Teprve v druhé řadě bude třeba doplňovat jím palebný systém protivzdušné obrany velitelství stanovišť, palebných postavení raketových zbraní, pozemního dělostřelectva, citlivých komunikačních a jiných objektů. Vycházejíce z těchto předpokladů můžeme dojít k závěru, že pro posílení frontu v útočné operaci bude třeba přidělit armádám na důležitém operačním směru jeden až

dva pluky protiletadlových řízených raket a 1—2 protiletadlové dělostřelecké divize. Kromě toho bude muset front obdržet 2—3 pluky protiletadlových řízených raket a 2—3 protiletadlové dělostřelecké divize pro ochranu důležitých objektů a zařízení v hloubce svého operačního učenění a týlu.

Lze očekávat, že s dalším rozvojem protiletadlových řízených střel, hlavně s jejich technickým zdokonalením a s množstvím jejich použití i pro malé a střední výšky, bude růst počet přidělovaných posilových pluků protiletadlových řízených střel a naopak se může snížit počet protiletadlového klasického dělostřelectva, hlavně středních ráží.

Při stanovení potřebného množství ženijních vojsk pro zabezpečení frontové útočné operace je třeba vycházet z toho, že kromě úkolů ženijního zabezpečení frontového významu bude nutno posílit armády na směru hlavního úderu frontu do jedné ženijní brigády, do jednoho pontonového pluku a do dvou silničních ženijních praporů. Pro frontové úkoly, kromě ženijních brigád, bude nutno frontu přidělit ještě jednu až dvě ženijní stavební brigády, pontonovou a silniční brigádu, stavební opevňovací prapor a další počet speciálních praporů (přepravních prostředků, prostředků pro zásobování vodou, maskování, pro odminování apod.).

Pokud jde o chemická vojska, může být front pro útočnou operaci zesílen 4—6 samostatnými prapory chemické ochrany, 4—8 samostatnými prapory pro odmořování terénu, 2—4 samostatnými prapory těžkých pěchotních ohňometů, 2—4 samostatnými zadýmovacími prapory — pokud se ještě někdy uvádějí v organizaci, 3—5 samostatnými rotami pro odmořování výstroje.

Z těchto prostředků front zesiluje armády na směru hlavního úderu frontu zpravidla po jednom až dvou praporech chemické ochrany, dvěma až třemi prapory pro odmořování terénu (popřípadě jedním zadýmovacím praporem a praporem těžkých pěchotních ohňometů) a jednou až dvěma rotami pro odmořování výstroje. Zbytek chemických vojsk ponechává si velitel frontu ve své záloze a používá jich k zabezpečení opatření frontového rázu, zvláště ve prospěch druhého sledu, záloh a frontového týlu.

Pokud se týče přidělování frontu útvarů a svazků výsadkového vojska, je třeba vycházet z toho předpokladu, že jednotky výsadkového vojska budou určeny zpravidla jen pro plnění speciálních úkolů v operační hloubce, výsadkové svazky pak pro plnění důležitých operačních úkolů ve prospěch útočné operace frontu vcelku. Za speciální úkoly třeba považovat ničení zbraní hromadného ničení nepřítele, jeho raketových zbraní, rušení velení, průzkumné a diverzní akce v týlu nepřítele apod. Operační úkoly budou v sobě zahrnovat zmocnění se a udržení důležitých čar a objektů nepřítele na směru hlavního úderu frontu, ovládnutí a udržení přeprav a předmostí operačního významu, zabránění nebo zpomalení postupu hlubokých operačních nebo strategických záloh nepřítele k provedení protiúderu nebo zaujetí výhodných obranných čar, zajišťování odkrytých boků úderného uskupení frontu apod. Rozsah těchto úkolů ve frontové útočné operaci bude tedy hlavním činitelem při posilování frontu výsadkovými útvary a svazky.

Kromě výsadkových jednotek budou však prvosledové armády v širokém měřítku používat motostřeleckých jednotek vysazovaných z vrtulníků. Tyto výsadky budou plnit úkoly převážně taktického významu. Je proto nutno posilovat front dopravním letectvem tak, aby mohl vyčlenit armádám na směru hlavního úderu až dva pluky vrtulníků, které budou nejen zabezpečovat přepravu vzdušných výsadků, ale i další přepravní úkoly. Také armády na vedlejším směru bude třeba posilovat alespoň jedním plukem vrtulníků.

*

Pokud se týče posilování frontu útvary radiotechnického vojska, byla zásada uvedena již v první kapitole.

CÍL A ÚKOLY FRONTOVÉ ÚTOČNÉ OPERACE

Cílem frontové útočné operace je zničení důležitého operačního — a mnohdy i strategického — uskupení nepřítele v celé hloubce operačního učenění jeho vojsk, zmocnění se důležitého operačního nebo strategického prostoru, s jehož ovládnutím se vytvářejí výhodné podmínky pro následující útočnou operaci.

Cílem frontové operace v počátečním období války bude v první řadě získat a udržet si iniciativu. K tomu bude třeba, aby v první frontové útočné operaci byl rozdrčen první strategický sled nepřítele, aby bylo ovládnuto jeho území do veliké hloubky a tím zabráněno nepříteli v používání zbraní hromadného ničení a raket blízkého a středního doletu. Útočná operace frontu má zmařit nepřátelskou mobilizaci na rozsáhlém území protivníka, má zabránit přesunům, soustředění a rozvinutí jeho ozbrojených sil, vážně narušit činnost týlu, vojenskou a hospodářskou sílu nepřítele, dezorganizovat řízení státu a podlomit vůli k odporu jeho obyvatelstva.

Hloubka útočné operace frontu bude závislá na těchto faktorech:

- úkolu, místu a významu frontu v útočné operaci skupiny frontů;
- složení frontu a přiděleném množství zbraní hromadného ničení a raketových zbraní;
- charakteru nepřátelského uskupení, jeho obraně, zvláště na množství a druhu jeho raketových a atomových zbraní, na poměru sil a prostředků a na morálním stavu vojsk nepřítele;
- vzdálenosti operačních a strategických objektů, jejichž ovládnutí může být cílem frontové útočné operace;
- charakteru terénu daného válečného území;
- podmínkách organizace, stavu a činnosti týlu.

Vzhledem k těmto faktorům může hloubka frontové útočné operace v podmínkách západoevropského válečného území činit až 500 km, v počátečním období války až 600 km i více.

Konečný cíl frontové operace se dosahuje postupným splněním bližšího a dalšího úkolu, které frontu určuje hlavní velitelství (generální štáb).

Bližším úkolem frontu bývá průlom taktické hloubky obrany nepřítele, rozbití hlavního uskupení v celé hloubce operačního uskupení vojsk skupiny armád a ovládnutí čáry nebo prostoru, který zabezpečuje vojskům frontu výhodné podmínky pro vyplnění dalšího úkolu. Hloubka bližšího úkolu dosahuje až 250 km.

V počátečním období války bližší úkol frontu může dosahovat až 300 km a bude zahrnovat zničení vojsk krytu a prvního operačního sledu, včetně záloh skupiny armád.

Další úkol frontu zahrnuje rozbití hlubokých operačních a strategických záloh, které nepřítele přivádí do prostoru sražení. Jejich zničením a ovládnutím prostoru, který je hlavním velitelstvím označen jako cíl frontové útočné operace, vyplňuje front svůj další úkol a současně vytváří podmínky pro přípravu nové frontové operace. Hloubka dalšího úkolu může být rovněž 250 km i více, zvláště v počátečním období války.

Je přirozené, že v případech, kdy front je slabšího složení a vede útočnou operaci samostatně nebo na vedlejším směru skupiny frontů, dostává pouze menší množství raketových zbraní a atomových nábojů. V takovém případě bude hloubka jeho úkolů menší.

FORMY OPERAČNÍHO MANÉVRU FRONTU V ÚTOČNÉ OPERACI A VOLBA SMĚRU HLAVNÍHO ÚDERU

Formy operačního manévru frontu v útočné operaci určují se v první řadě cílem a zámyslem operace, množstvím a kvalitou raketových a jaderných zbraní a dále pak podmínkami operační součinnosti se sousedními fronty. Kromě těchto nejdůležitějších faktorů závisí i na charakteru a systému obrany nepřítele a na uskupení jeho operačních záloh. Na volbu operačního manévru má ovšem vliv i složení frontu, množství posilových prostředků a rozložení vojsk frontu. Konečně podstatný vliv budou mít i terénní podmínky, kapacita jednotlivých operačních směrů a podmínky součinnosti vojsk vedoucích bojovou činnost na těchto směrech.

V soudobých podmínkách hromadného používání raketových, atomových, chemických a biologických zbraní jeví se účelnějším, aby front prováděl úderu na několika směrech. Takovýto způsob vedení operace ztěžuje nepříteli zjistit směr našeho hlavního úderu, zjistit hlavní naše úderné uskupení, ztěžuje mu zvolit objekty pro úder svými raketovými zbraněmi a zbraněmi hromadného ničení a dovoluje mu jen v omezené míře učinit včas odvetná opatření ke zmaření útočné operace vojsk frontu.

Soudobý front může se zřetelem na výše uvedené faktory vést 2 až 3 anebo i více úderů. Jeden z těchto úderů je hlavní, ostatní jsou pomocné. Tyto úderu mohou být provedeny současně nebo v různou dobu.

Směry úderů frontu mohou být rovnoběžné; jindy se mohou naopak sbíhat v prostoru nebo za prostoru důležitého operačního či strategického významu, vycházet do boku a týlu nepřátelských uskupení a vytvářet tak podmínky pro jejich izolaci či obklí-

čení. Mnohdy bude docházet ke kombinaci obou způsobů v součinnosti s údery sousedních frontů nebo i uvnitř útočného pásma vlastního frontu.

Vzhledem k rozsáhlým možnostem soudobého frontu ničit palebnými údery raketových a jaderných zbraní i velká uskupení nepřítele, jeví se nejúčelnější vést několik hlubokých úderů s cílem drobit sestavu protistojícího nepřítele, ničit jeho izolované skupiny po částech a rozvíjet útočnou operaci na velkou hloubku. Tento druh operačního manévru bude možno uskutečnit zvláště tehdy, jestliže množství přidělených raketových a atomových zbraní bude dostatečné a jestliže systém a ženíjní vybudování nepřátelské obrany dovolí vojskům prvního sledu frontu provést průlom obrany protivníka na třech anebo i více směrech. Rozložení druhých sledů a záloh nepřítele, jakož i terénní podmínky musí v takovémto případě umožňovat rozvíjet operaci do značné hloubky a dovolovat zničit oddělená a obkličena uskupení nepřítele v krátkém čase.

Jestliže hlavní uskupení nepřítele bude rozloženo do velké hloubky a front nebude stačit jen svými silami a prostředky zničit protivníka může vést čelní údery jen na dvou směrech tak, že hlavní úder bude rozvíjet do celé hloubky operačního učenění nepřítele a části sil, působících na pomocném směru, bude rozvíjet útok do jednoho boku s cílem, aby v součinnosti se sousedním frontem izoloval, obkličil a zničil nepřátelské uskupení.

Uvedené formy operačního manévru v útočné operaci frontu budou zpravidla uskutečňovány při velmi rozdílných podmínkách bojové činnosti prvosledových armád.

Tak například: Zatímco jedna armáda po zakončení první armádní operace bude prolamovat připravenou obranu nepřítele, může se sousední armáda bránit a odrážet silné protiúderů nepřítele; další armáda může ve stejnou dobu rozvíjet operaci nebo zahajovat následující armádní operaci průlomem spěšně zaujaté obrany nepřítele z chodu mohutnými údery tankových vojsk v součinnosti s raketovými zbraněmi, s letectvem a výsadky. A právě tato rozličnost bojové činnosti vojsk, proměnlivost situace na jednotlivých operačních směrech, vytváří veliteli frontu podmínky pro pružnou volbu nejúčelnějšího operačního manévru.

Je třeba zdůraznit, že při všech případech forem operačního manévru frontu v útočné operaci je nezbytné činit opatření a plánovat provedení úderů, být i dílčích, pro rozšířování průlomu a „svinování“ obrany nepřítele do stran a boků. Tato činnost je podmínkou bezpečného a rychlého zasazení druhých sledů a záloh do sražení, podmínkou pro dosažení vysokého tempa v útočné operaci a splnění daného cíle frontové útočné operace.

Hlavní úder musí být usměrněn vždy proti tomu nepřátelskému uskupení, jehož zničením se dosahuje splnění cíle útočné operace frontu. Bude vyjádřen v první řadě paibou raketových zbraní a údery zbraní hromadného ničení.

Nejefektivnější směr hlavního úderu je takový, který vyvádí rychle úderné uskupení frontu do boků a do týlu nejdůležitějšího uskupení nepřítele a dává tím možnost, aby chom protivníka odřízl od jeho zásobovacích základů a znemožnil mu živelní bojové činnosti přísunem dalších operačních a strategických záloh.

Při volbě směru hlavního úderu a úseků průlomu nepřátelské obrany je třeba vycházet z požadavku, aby tyto směry a úseky byly v místech, kde obrana nepřítele je jen slabě rozvinuta jak do hloubky, tak i pokud jde o ženíjní vybudování. Je výhodné využívat pro průlom takových směrů a úseků, kde obrana nepřítele je nepevná, kde se brání vojska, jichž morálně politický stav je na nízkém stupni anebo je již otřesen.

Je ovšem třeba zdůraznit, že i při respektování této principiální zásady, rozhodnou roli při volbě směru hlavního úderu frontu v útočné operaci má zámysl. Proto se může někdy stát že armáda v rámci útočné operace frontu povede svůj hlavní úder na úsecích, které jsou silně vybudovány v systému obrany nepřítele anebo kde jsou ve druhém sledu nebo v zálohách nejnebezpečnější uskupení nepřítele (obrněné svazky) a to právě proto, poněvadž na tomto směru nebo proti těmto cílům bude v souhlase se zámyslem frontové operace nejefektivněji využito většiny úderů raketových zbraní s jadernými náplněmi.

Ve většině případů hlavní úder, který nebude proveden na nejslabší a nejcitlivější místo nepřátelské obrany, může se setkat se značnými překážkami a to i tehdy, když bude poměrně dobře zajištěn údery raketových a atomových zbraní. Vyplývá to z toho, že úder na tomto směru nebude zpravidla znamenat pro nepřítele žádné překvapení a že právě na tento směr budou připravena jeho hlavní protiopatření.

Při výběru směrů úderů je třeba dále dbát těchto požadavků:

- terén na směru hlavního úderu má dovolovat nejefektivnější použití raketových zbraní a zbraní hromadného ničení, masové použití tankových svazků a ostatní bojové tech-

niky; má být vhodný pro organizaci a udržování součinnosti mezi všemi druhy vojsk a ozbrojených sil;

- směr hlavního úderu má ztížit nepříteli zjištění příprav vojsk frontu k útočné operaci a zabezpečit tak překvapivý úder. Má poskytovat dobré podmínky pro maskování a ukrytí hlavního úderného uskupení frontu před začátkem útoku, ať při zaujímání výchozího prostoru, či při přesunu na čáru zasazení při útoku z chodu;
- směr hlavního úderu má dávat vojskům možnost uskutečňovat široký manévř silami i prostředky podél fronty i z hloubky a rychle přenést směr hlavního úderu v průběhu operace, bude-li toho třeba;
- terén na směrech úderu má dávat možnost centralizovaného a nepřetržitěho velení;
- směr hlavního úderu frontu musí brát v úvahu směry úderů sousedních frontů.

Splnění těchto požadavků při volbě směru hlavního úderu frontu zabezpečuje vojskům frontu v hlavním úderném uskupení vysoké tempo operace a dosažení cíle operace v nejkratší lhůtě.

ÚTOČNÉ PÁSMO A OPERAČNÍ UČLENĚNÍ VOJSK FRONTU

I když za používání zbraní hromadného ničení musí vojska frontu vést bojovou činnost ve značně širokých útočných pásmech, přesto zachovává i nadále svou platnost zásada vytvářet úderná uskupení k řešení hlavních úkolů a dosahovat rozhodné převahy sil a prostředků nad nepřítelem v rozhodujícím okamžiku na důležitých operačních směrech.

Dosahování rozhodné převahy nad nepřítelem v soudobých operacích je však třeba uskutečňovat především rozhodným manévrem celého palebného systému, zvláště raketových a jaderných zbraní, paleb dělostřelectva a letectva. Dosažení palebné převahy zabezpečuje i rychlé soustředění sil, zvláště tankových vojsk, vzdušných výsadků, protitankových prostředků i motostřeleckých svazků. Vojska mohou však zůstat v nahuštěných bojových sestavách pouze nejkratší nutnou dobu k vyplnění daného, časově omezeného úkolu, načež se musejí rychle rozptýlit. Při přesunech, v prostorech soustředění a ve vyčkávacích prostorech musí být vojska zásadně rozptýlena. Vzhledem k současné organizaci a výzbroji pozemních vojsk, zvláště vzhledem k prostředkům velení a dopravy, je možno stanovit, že hranicí rozptýlení je prapor, který může vždy účelně působit jako jednotná a celá bojová jednotka.

Při řešení úderných uskupení bude tedy nutno současně organizovat co nejdůmyslnější palebný systém, který by plně využíval a opíral se o všechny možnosti raketových zbraní. Manévř tankových a motostřeleckých svazků bude třeba připravovat v různých variantách dovedným a hluboce promyšleným rozložení vojsk, vytvořením podmínek pro narůstání sil jak z hloubky operačního učlenění frontu, tak i z pasivních nebo podružných směrů.

Jak již bylo dříve uvedeno, může front vést úder dvěma až třemi armádami na dvou nebo více směrech. Je přirozené, že v tomto případě dochází k největšímu nahuštění vojsk a bojové techniky zvláště při průlomu taktické hloubky obrany nepřítel. V této době skýtají svazky prvního sledu frontu nejvýhodnější objekty nepříteli pro úder zbraněmi hromadného ničení. Proto mezi úseky průlomů armád útočících na jednom všeobecném operačním směru vytvářejí se mezery různé šířky. Tím se dává prvosledovým armádám možnost podstatně rozptýlit sestavu svých úderných uskupení. Celkové možnosti průlomu nepřátelské obrany vojsky frontu budou záviset na přiděleném množství raketových a atomových zbraní, na složení vojsk frontu, na druhu a systému nepřátelské obrany, jakož i na ostatních palebných možnostech vojsk frontu.

Celková šířka útočného pásma frontu bude dána počtem armád, jež bude moci velitel frontu vyčlenit do prvního sledu. Přitom je možno vycházet z hrubého rozpočtu, že vševojsková armáda ve složení 6—7 divízi může útočit na důležitém směru v pásmu širokém až 80—100 km, na podružném směru nebo v počátečním období války v pásmu širokém 120 km i více. Může tedy být útočné pásmo frontu široké 300—500 km. V průběhu operace útočné pásmo frontu se může rozšiřovat nebo zužovat.

Operační učlenění frontu musí odpovídat zámyslu operace a úkolům uloženým frontu generálním štábem (hlavním velitelstvím). Musí být schopno co nejlépe a nejrychleji využít palebných úderů raketových a atomových zbraní. Musí zabezpečovat rozhodnou převahu prostředků a sil nad protivníkem na směru hlavního úderu frontu v určené době a rovněž musí dávat veliteli frontu možnost provést mocný počáteční úder do celé

hloubky obranné sestavy protivníka. Operační učlenění musí být voleno tak, aby dávalo veliteli frontu možnost vytvářet i v průběhu operace silná úderná uskupení pro určené úkoly, aby zabezpečovalo narůstání úsilí manévrem prostředků a sil jak z hloubky, tak i podíl fronty. Rychlá změna situace, kterou může způsobit protivník masovým použitím raketových zbraní a zbraní hromadného ničení na směr hlavního úderu, musí být paralyzována způsobilostí operačního učlenění frontu rychle přenášet hlavní úder i na druhý směr. Jedním z nejdůležitějších požadavků na operační učlenění frontu zůstává podmínka dobré součinnosti všech vojsk frontu po celou dobu trvání operace.

Operační učlenění frontu musí umožňovat nejefektivnější využití každého druhu vojska podle jeho vlastností, v první řadě však raketového a tankového vojska, brát zřetel na terénní podmínky a kapacitu jednotlivých operačních směrů a zabezpečovat hlavní úderné uskupení frontu zvláště na jeho bocích. Je přirozené, že již samo operační učlenění musí zajišťovat dobré podmínky pro ochranu vojsk proti nepřátelským úderům zbraněmi hromadného ničení.

Operační učlenění frontu v útočné operaci tvoří: první a druhý sled, letecká armáda, frontové raketové jednotky a útvary, frontové protiletadlové skupiny a konečně zálohy různého určení.

První sled musí být dostatečně silný, aby byl schopen mohutným, prvopočátečním úderem využít výsledků palebného úderu raketových a jaderných zbraní, letecké armády a dělostřelectva k dezorganizaci obrany nepřítele v celé její hloubce. Je určen k průlomu celé taktické i operační hloubky obrany nepřítele. Společně s raketovými zbraněmi, s frontovým letectvem a vzdušnými výsadky ničí hlavní protistojící nepřátelské uskupení, hluboké operační zálohy nepřítele a v dalším rozvíjí útok až do úplného zakončení frontové operace. Hloubka operačního učlenění prvního sledu frontu ve výchozím prostoru bude se pohybovat až do 80 km. Vševojskové armády mohou s výhodou použít v prvním sledu tankových divizí a to na směrech, kde se plánují úderů dostatečným počtem atomových nábojů a kde je výhodný terén pro hromadné použití tanků. Je-li terén tankům těžko dostupný, má-li nepřítel na daném směru organizovanou hlubokou a účinnou protitankovou obranu, bude-li počet atomových nábojů pro danou operaci jen omezený, pak bude výhodnější mít tankové divize v druhých sledech vševojskových armád a průlom hlavního pásma obrany nepřítele organizovat a provádět motostřeleckými divizemi. V průběhu frontové operace mohou armády prvního sledu mít značné ztráty na živé síle i technice a jejich svazky mohou obdržet nebezpečné dávky radiace. Proto bude nutné v průběhu útočné operace zesilovat armády prvního sledu frontu samostatnými divizemi ze zálohy velitele frontu a naopak — vyvádět do jeho zálohy nebojeschopné svazky prvosledových armád.

V soudobých podmínkách frontové útočné operace bude velmi často výhodné mít v prvním sledu tankovou armádu. V počátečním období války bude to téměř pravidlem.

Dříve než přistoupíme k některým zásadám pro vytváření **druhého sledu frontu**, je třeba si širěji všimnout některých problémů při vytváření druhých sledů na operačním stupni. Některé názory zdůrazňují, že přítomnost operačních sledů a tedy i druhosledové armády má pro hlubokou útočnou operaci frontu v soudobých podmínkách zásadní význam. Uvážíme-li např. možnosti značných ztrát na lidech i bojové technice, stupně radioaktivního ozáření v důsledku masového používání jaderných zbraní nepřítelem i vlastními vojsky, časté překonávání i rozsáhlých prostorů o vysoké úrovni radiace, musíme dojít k oprávněným závěrům, že ne vždy bude schopna vševojsková armáda, zvláště na směr hlavního úderu frontu, pokračovat po ukončení první armádní útočné operace bez jakékoli přestávky, anebo aspoň všemi silami, v následující armádní operaci. Přesto však a právě v tomto období bude pro úspěch frontové operace rozhodující nepřípustit jakoukoli operační přestávku, ale naopak zesilovat úder i rozhodně zvyšovat tempo operace na směr hlavního úderu frontu. Tento úkol může splnit úspěšně jen nová svěží armáda, zpravidla z druhého sledu frontu.

Na druhé straně je nutno zvážit, že silné druhé sledy, ať v prostorech soustředění nebo při jejich přesunu na bojiště, mohou se stát výhodným cílem pro úder raket a zbraní hromadného ničení nepřítele. Při soudobých průzkumných prostředcích bude je velmi obtížné utajit. Zvláště zranitelné budou v době svého rozvinování a zasazení. Ohniskový charakter bojové činnosti nebude mnohdy ani vyžadovat zasazení silných druhých sledů nebo záloh, ale hlavně včasný zásah palebného systému a vysoce pohyblivých jednotek, útvarů až svazků. Jejich rozmístění, přesuny a zasazení bude možno lépe skrýt před nepřítelem.

I když tyto úvahy jsou správné, bylo by značným zjednodušením celého problému vyloučit v soudobých podmínkách útočné operace frontu potřebu druhých sledů v ope-

račních svazech k řešení důležitých operačních úkolů. Druhé sledy budou však muset být soustředovány ve velkých prostorech, musí se přesunovat rychle, rozptýleně v širokých pásmech při zachování všech zásad utajení. K jejich zasazování často bude docházet ne najednou, ale postupně, mnohdy na různých směrech.

Druhý sled frontu může tvořit jedna vševojsková a někdy i tanková armáda anebo jedna z nich. Jestliže ve druhém sledu frontu bude pouze jedna armáda, bude nutno mít daleko silnější vševojskovou zálohu.

Velmi často může být zahajována frontová útočná operace i bez druhého sledu a tento je vytvářen teprve v průběhu operace. Tento zjev bude charakteristický zvláště pro počáteční období války.

Nebude-li tanková armáda použita v prvním sledu (ať již z jakéhokoli důvodu, např. v nevýhodném terénu nebo bude přeskupována teprve v průběhu operace z jiného operačního směru nebo od jiného frontu), bude zpravidla použita na směr hlavního úderu frontu pro rozdrčení hlubokých operačních a strategických záloh přesunovaných do prostoru sražení. Jindy bude zasazována s tím cílem, aby se s překvapením zmocnila důležitého objektu operačního nebo strategického významu a to buď samostatně anebo v součinnosti s operačními výsady. Někdy použije velitel frontu tankové armády k tomu, aby rychle přenesl hlavní úsilí frontu na nový směr, jenž se v průběhu operace ukázal jako nejvýhodnější pro dosažení cíle útočné operace frontu.

Je-li tanková armáda ve druhém sledu frontu, je její výchozí prostor ne blíže než 80—100 km od předního okraje vlastních vojsk. Ve výchozím prostoru nebo prostoru soustředění je rozptýlena po svazcích na ploše 1500—2000 km² a musí být bezpečně chráněna před úderem vzdušného nepřítele.

Prostor rozmístění tankové armády má být stranou od zamýšleného směru hlavního úderu, má však mít výhodnou komunikační síť pro manévr na směr předpokládaného zasazení do sražení.

Vševojsková armáda, která je ve druhém sledu operačního učenění frontu, je předurčena pro rozvíjení útoku na směr hlavního úderu frontu. Někdy její části — některé svazky — mohou být použity ke zničení obklíčeného uskupení nepřítele a to v součinnosti se svazky prvosledových armád, které protivníka obklíčily. Vševojsková armáda druhého sledu frontu bývá rozmístěna ve výchozím prostoru pro útok v hloubce za prvosledovými armádami. Jak bylo již výše ukázáno, bude často při zahájení frontové útočné operace provádět ještě formování nebo široký manévr z jiného operačního směru či z hloubky vlastního území. Prostory, v nichž se rozmístují svazky druhosledové armády, přiléhají zpravidla ke směru hlavního úderu frontu. Jestliže však komunikační poměry dovolují rychlý manévr na směr předpokládaného zasazení, může se rozmísťovat druhosledová armáda rovněž stranou od směru hlavního úderu frontu. Při zasazení do sražení je nutno takovou vševojskovou armádu posilovat raketovými zbraněmi, dělostřelectvem, ženijními a chemickými vojsky. Její zasazení kromě toho bude zabezpečováno úderem zbraní hromadného ničení.

Letecká armáda je stálým prvkem operačního učenění frontu. Letiště frontového letectva jsou rozmístěna ve výchozím položení k útoku až do hloubky 400—500 km od předního okraje vlastních vojsk. Nejblíže k přednímu okraji jsou umístěna letiště stíhacího letectva. Jejich vzdálenost od předního okraje však musí vyloučit jejich možné napadení úderem raket blízkého dosahu a dalekonosného dělostřelectva nepřítele. Letiště dopravního a bombardovacího letectva — pokud nebude plně nahrazeno raketovými zbraněmi — mohou být i za hranicemi frontového týlu. Ve výchozím prostoru připravují se však pro ně záložní letiště.

Frontové raketové jednotky a útvary se stávají důležitým prvkem operačního učenění frontu. Jejich rakety mají dosah do 1000 km. Bojová sestava oddílů středních a těžkých raket zahrnuje prostor přípravy střel a odpalovacích stanovišť, postavení montážních dílen, postavení radiolokačních stanic pro sledování a vyhodnocování dráhy letu řízených raket a velitelská stanoviště. Dostřel dovoluje, aby odpalovací stanoviště byla volena v dostatečné vzdálenosti za frontou a aby tak mohlo být využito terénu vhodného pro jejich ukrytí. Vzdálenost raket od fronty bude záviset na jejich minimálním dostřelu a na hloubce nejbližšího cíle, na který má být proveden úder. Útvary a jednotky zůstávají zpravidla v přímém podřízení veliteli dělostřelectva frontu a plní úkoly nařizené jim velitelem frontu. Mohou to být úderu na přiváděné hluboké operační a strategické zálohy, s cílem izolovat bojiště, nebo na důležitá týlová zařízení

a komunikační objekty. Kromě toho frontové raketové zbraně mohou být použity na ničení nepřátelských zbraní hromadného ničení a raketových zbraní, na sklady atomové munice a k úderům na letiště. Mohou zajišťovat palebnou podporu operačním výsádkům, tankové armádě a svazkům bojujícím v operační hloubce. Budou zabezpečovat zasazení druhého sledu frontu do sražení a mohou být použity pro ničení velkých obkličovacích uskupení nepřítele.

Frontové protiletadlové skupiny se tvoří ze svazků protiletadlového dělostřelectva zálohy hlavního velitelství. Jsou určeny pro ochranu velitelských stanovišť frontu, palebných postavení raketového vojska, prostorů rozmístění a os přesunů druhého sledu, zvláště tankové armády a důležitých objektů frontového týlu (jako např. skladů atomových nábojů a jiných důležitých skladů, přeprav, rozdělovacích železničních stanic apod.).

Útvary řízených protiletadlových raket se do frontových protiletadlových dělostřeleckých skupin zpravidla nezačleňují, neboť jejich velení je podstatně odlišné. Plní však úkoly v těsné součinnosti jak s protiletadlovými dělostřeleckými skupinami, tak i se stíhacím letectvem frontu.

Vzdušné výsadky se ve frontové útočné operaci široce používají jak v taktickém měřítku, tak i v zájmu splnění celkového cíle operace. Taktické výsadky jsou zpravidla součástí operačního učenění vševojskových armád. Operační výsadek — může být tvořen výsádkovou divizí anebo i několika divizemi — je v takovém případě samostatným prvkem operačního učenění frontu. Bude-li mít front pro vyplnění nařízeného úkolu ve svém složení výsádkovou divizi, bude její přeprava zabezpečena leteckou dopravní armádou hlavního velitelství. Prostor soustředění operačního výsadku bude vzdálen nejméně 200 km od předního okraje vlastních vojsk.

Soudobý front musí mít ve svém operačním učenění silné zálohy všeho druhu.

Vševojsková záloha vytváří se vždy, nezávisle na tom, zda je anebo není vytvořen druhý sled frontu. Budou-li ve druhém sledu frontu jedna vševojsková a jedna tanková armáda, může být vševojsková záloha pouze ve složení dvou až tří motostřeleckých divizí. Bude-li druhý sled frontu tvořen pouze jednou armádou, bude vševojsková záloha v síle tří až pěti divizí, z nichž aspoň jedna tanková (pokud nebude tvořit druhý sled frontu tanková armáda). Svazky, tvořící vševojskovou zálohu frontu, nejsou zpravidla v jednom prostoru, avšak rozptýlené, na dvou, někdy až na třech směrech.

Úkolem vševojskové zálohy frontu je

- nahradit ztráty prvosledových armád, které byly postiženy údery zbraní hromadného ničení nepřítele;
- ničit vzdušné výsadky nepřítele vysazené mimo výchozí prostory a prostory soustředění vševojskových a tankových armád;
- zvětšit údernou sílu armád prvního sledu frontu v průběhu operace bez složitých přeskupování manévrem z hloubky;
- zajišťovat styky a odkryté boky;
- ničit oddělená anebo obkličovaná uskupení nepřítele v týlu vlastních vojsk.

Jednou z hlavních povinností velitele frontu je, aby v průběhu operace vždy znovu obnovoval zasazenou vševojskovou zálohu. Svazky vševojskové zálohy ve výchozím položení mohou být rozmístěny na úrovni druhých sledů vševojskových armád prvního sledu anebo hlouběji.

V průběhu operace přemísťují se tak, aby v nejbližší době a bez složitých manévru mohly posílit vševojskové armády prvního sledu; jindy v souladu s předvídanou činností nepřátelských operačních záloh budou se přemísťovat na nejméně ohrožených směrech.

Dělostřelecká záloha frontu může být složena z několika houfnicových a raketometných dělostřeleckých brigád až do jedné dělostřelecké divize HV. Z raketového dělostřelectva může mít velitel frontu v záloze až jeden lehký raketový dělostřelecký pluk. Dělostřelecká záloha je určena pro nahrazení ztrát způsobených dělostřelectvem údery zbraní hromadného ničení nepřítele. V průběhu operace může se jí též zesilovat vševojsková anebo tanková armáda druhého sledu při svém zasazení do sražení. Ve výchozím položení k útoku bude rozmístěna po brigádách za druhými sledy armád prvního sledu frontu.

Protitanková záloha frontu se může skládat z jedné až dvou dělostřeleckých protitankových brigád a dvou až tří protitankových dělostřeleckých oddílů řízených střel. Při dalším rozvoji protitankových řízených raket může být složena jen z nich, a to v síle

dvou až tří pluků protitankových řízených střel (raket). Ve výchozím položení k útoku se umísťuje tak, aby při úderu nepřítele v přípravném období útočné operace bylo ji možno použít k zabezpečení důležitého tankového směru a to již v prostoru blízkém přednímu okraji vlastních vojsk. V průběhu operace přemísťuje se na nejvíce ohrožených směrech, na styčích anebo za křídlem, v pohotovosti odrazit úderu obrněných svazků nepřítele. Ve frontu se vytváří zpravidla několik protitankových záloh.

Ženíjní záloha frontu se vytváří jak ze ženíjních, zatarasovacích, stavebních brigád, tak i z různých speciálních jednotek — maskovacích, hydrotechnických, ženíjních strojů apod.

V rámci ženíjní zálohy frontu jsou i frontové pohyblivé odřady zatarasovací (FPOZ) v složení 1—2 ženíjních praporů s potřebným množstvím PT min a s mechanizačními prostředky ke kladení minových polí. Jejich význam dále poroste se zaváděním vrtulníků nejen pro přepravu PT min, ale i přímo pro kladení PT minových polí. Ženíjní zálohy používá velitel frontu k zesílení armád prvního sledu frontu, zvláště pro odrazení silných protiúderů nepřítele, k zabezpečení styků a křidel, k zabezpečení ženíjních frontových opatření (jako např. maskování vyčkávacích a palebných postavení raketových zbraní, ženíjní vybudování a rozminování prostorů denních odpočinků pro svazky vševojskové zálohy frontu anebo druhého sledu frontu, k úpravě komunikací, budování ženíjních přeprav, k odstraňování následků úderů zbraní hromadného ničení apod.

Ve výchozím prostoru je ženíjní záloha umístěna rozptýleně, na výši svazků druhosledových armád. V průběhu operace se přemísťuje za prvosledovými armádami na ohrožených směrech anebo za křídly operačního učenění frontu.

Záloha chemického vojska frontu se může skládat z brigády chemické ochrany nebo několika praporů chemické ochrany, několika praporů pro odmožňování terénu, samostatných rot pro odmožňování výstroje (zadýmovacích praporů, někdy i praporů těžkých pěchotních ohňometů v závislosti na organizaci).

Část se rozmísťuje za sestavou armád prvního sledu na směru hlavního úderu, aby mohla včas zesílit chemické jednotky těchto armád a zabezpečit jim vysoké tempo útoku. Druhá část je určena k zabezpečení činnosti druhého sledu frontu a frontových záloh; umísťuje se v prostorech druhého sledu frontu.

Frontový týl zahrnuje v sobě celou řadu týlových objektů, skladů, ústavů, útvarů, zařízení a základen; je určen k zabezpečení materiálně technických a zdravotnických potřeb vojsk frontu. Počet a složení týlových útvarů a zařízení závisí na složení frontu, na úkolu a místu frontu v útočné operaci.

Celá hloubka operačního učenění frontu ve výchozím prostoru k útoku i během operace je 200 km i více.

Kromě toho hloubka frontového týlu bude dosahovat ještě kolem 200 km za zadní hranice armádního týlu.

PŘÍPRAVA A PLÁNOVÁNÍ FRONTOVÉ ÚTOČNÉ OPERACE

Zkušenosti z Velké vlastenecké války ukazují, že příprava frontových operací často začínala značnou dobu před obdržáním operační směrnice hlavního velení, a to přísunem zásob různého materiálně technického zabezpečení, doplněním živé síly, bojové techniky a příchodem nových svazů, svazků a útvarů do bojového složení frontu. Tak tomu bylo například v letním tažení 1944, v němž skupina 1. Příbaltického a 3., 2., 1. Běloruského frontu Sovětské armády v útočné operaci zničila skupinu armád „Střed“ německých fašistů. Materiálně technické zabezpečení a příprava uvedených operací frontů začala již začátkem května 1944; vlastní operace byla zahájena až 23. 6. 1944. V soudobých podmínkách doby pro přípravu operací včetně jejich materiálně technického zabezpečení se však podstatně zkrátí.

Vlastním výchozím podkladem a současně základním dokumentem, který dává veliteli frontu nutné údaje o nastávající bojové činnosti vojsk frontu, je operační směrnice hlavního velitelství.

Operační směrnice hlavního velitelství určuje zpravidla následující údaje:

- jaký je cíl útočné operace skupiny frontů v celku anebo cíl operace frontu, jestliže tento působí na samostatném operačním směru;
- úkoly frontu v této útočné operaci;
- jaké síly a prostředky se frontu přidělují pro útočnou operaci; v této části uvádějí se i raketové zbraně, počty a druhy atomových nábojů, jejich mohutnost i lhůty, v nichž budou dány frontu k dispozici;
- jaký má charakter a v čem spočívá součinnost se sousedními fronty;

- rozhraní a odpovědnost za styk s nimi;
- kdy a jakými silami se plánuje provedení vzdušné operace s cílem získat nadvládu ve vzduchu a celkovou převahu v palebné síle;
- jaké úkoly a jakou hodnotou se zúčastní této operace raketové zbraně a letecká armáda frontu;
- jaké zásoby jednotlivých druhů materiálu, v které době a kde má front k dispozici pro danou operaci;
- lhůty pohotovosti vojsk;
- kdy a kde má velitel frontu předložit hlavnímu velitelství nebo jeho představiteli své rozhodnutí a plán operace.

Vlastní příprava útočné operace frontu v sobě zahrnuje řadu opatření týkajících se velení, štábů a vojsk, které zajišťují organizaci plánování a všestranné zabezpečení operace. Při této činnosti jedním z nejdůležitějších faktorů je čas. Proto velitel frontu po předběžném ujasnění úkolu a situace provádí ihned operační orientaci, aby hlavní funkcionáři polního velení frontu mohli zahájit práci svých štábů a připravit veliteli frontu nutné předpoklady pro jeho rozhodnutí. Rozhodnutí velitele frontu je tedy výsledek tvůrčí práce kolektivu celého štábu frontu, velitelů a náčelníků druhů vojsk, týlu i všech služeb a jejich štábů.

Rozhodnutí velitele frontu je bezprostředním a hlavním podkladem pro práci armád. Velitel frontu se rozhoduje sám osobně, zpravidla podle mapy, výjimečně po osobní rekonstrukci, pro kterou může použít letounu nebo vrtulníku. Rozhodujícím faktorem toho nebo druhého způsobu rozhodování bude čas.

Základem rozhodnutí velitele frontu bude způsob použití raketových a jaderných zbraní a manévry zabezpečující nejrychlejší a nejefektivnější využití jejich úderů. Tyto myšlenky tvoří v podstatě první část zámyslu operace. V zámyslu se dále ukazuje směr hlavního a pomocných úderů, úseky průlomu, bližší a další úkol frontu. Kromě toho je v něm nutno vyjádřit, jaká uskupení nepřítele, kde, kdy a jak zničit, jaké mít operační učenění při zahájení útočné operace a posléze hlavní zásady součinnosti se sousedními fronty. Dále rozhodnutí zpravidla obsahuje:

- úkoly vševojskových a tankových armád;
- hlavní údaje pro plánování operace podle úkolů;
- nařízení pro použití raketových, jaderných, chemických a biologických zbraní;
- úkoly letecké armády pro zabezpečení bojové činnosti pozemních vojsk frontu;
- nařízení pro zabezpečení bojové činnosti dělostřelectva při průlomu i v průběhu útočné operace v hloubce;
- úkoly vojsk protivzdušné obrany při PVO vojsk i týlových objektů frontu;
- nařízení pro organizování průzkumu všemi prostředky s hlavním cílem odhalit a upřesnit raketové zbraně a zbraně hromadného ničení nepřítele a prostředky zabezpečující jejich použití;
- nařízení pro ochranu proti zbraním hromadného ničení;
- nařízení pro zmaření nepřátelské protipřípravy;
- nařízení pro operační maskování a dosažení překvapení;
- nařízení pro organizování protiradiotechnických opatření a rádiového maskování;
- pokyny pro organizaci součinnosti mezi raketovými zbraněmi, pozemními armádami a leteckou armádou, mezi druhy vojsk, složkami ozbrojených sil i se sousedními fronty při plnění postupných úkolů v průběhu operace;
- pokyny pro materiálně technické a zdravotnické zabezpečení;
- pokyny, na které problémy a úkoly je třeba soustředit hlavní úsilí stranickopolitické práce;
- pokyny pro zajištění velení a spojení v útočné operaci frontu;
- lhůty pohotovosti k zahájení operace a pořadí zaujímání výchozích prostorů k útoku.

Je třeba zdůraznit, že naznačený obsah možné varianty rozhodnutí velitele frontu je uveden v nejvíce rozvinuté formě a že nemusí být a zpravidla nebude totožný ve svém uspořádání s metodickým postupem při vlastním rozhodování. Velmi často vzhledem k časovým podmínkám bude rozhodnutí obsahovat nejprve jen zámysl a první čtyři body jako podklad pro souběžnou práci v štábu frontu a v podřízených armádách. Ostatní části rozhodnutí budou vydávány postupně formou nařízení pro jednotlivé druhy vojsk a druhy zabezpečení. Tento způsob přípravy a rozhodnutí bude za současných podmínek daleko

častější a charakterističtější. Vynutí si jej nedostatek času a zpravidla jen neúplné zprávy o situaci nepřítele. Presto tyto okolnosti nesmějí způsobit opožděné vydání rozhodnutí velitele frontu. Proto velitel frontu často vydá svoje rozhodnutí postupně, nejprve jen v hrubých rysech, které se budou v dalším upřesňovat a doplňovat nejen do zahájení útočné operace, ale i v jejím průběhu. Na druhé straně i hrubé rysy rozhodnutí velitele frontu musí dosáhnout sjednocení úsilí všech druhů vojsk, operačních svazů a svazků k splnění cíle útočné operace frontu v nejkratším čase.

Když velitel frontu se rozhoduje, především určuje, na jakých směrech a pro které operační úkoly použije většinu raketových a jaderných zbraní přidělených na útočnou operaci. Dále musí provést alespoň hrubé rozdělení těchto prostředků pro jednotlivé armády a pro úkoly frontových prostředků (FRS a LA). Musí určit počet nábojů, které zůstanou v jeho záloze. Vzhledem k zamýšlenému manévru rozhodne, na kterých směrech a v kterých prostorech nesmějí být prováděny podzemní atomové výbuchy.

Je třeba, aby právě tato část rozhodnutí velitele frontu byla dána veliteli armád co nejdříve, neboť bude základem pro jejich rozhodnutí a zajistí souběžnou práci jejich štábů. Současně je však třeba provést všechna opatření k utajení těchto skutečností, neboť právě jejich důsledné utajení může zajistit veliteli frontu překvapení nepřítele. Potřebné údaje mohou být veliteli armád předány osobně nebo v pokynech, které mohou obsahovat:

- počet jaderných nábojů, přidělených armádě pro operaci, jejich tritolový ekvivalent, druh a prostředek dopravy na cíle (rakety, letectvo);
- v jakém pořadí, množství, jaké druhy, kdy a kam budou přisunuty;
- kam, kdy, jakými prostředky, kolik a jakého tritolového ekvivalentu budou provedeny údery frontovými prostředky v útočném pásmu armády nebo v bezprostřední blízkosti jejich hranic;
- kde a v které době je zakázáno používat podzemních a pozemních atomových výbuchů. Rozhodnutí velitele frontu dává štábu frontu, veliteli a náčelníkům druhů vojsk a služeb základ pro plánování operace. Cílem tohoto plánování je:
 - určit pořadí a lhůty splnění úkolů vojsky frontu k dosažení cíle operace;
 - rozdělit síly a prostředky na celou hloubku útočné operace frontu; v této části plánování má zvláštní a rozhodující význam plánování použití přidělených raketových zbraní a atomových nábojů;
 - určit způsob a posloupnost bojové činnosti operačních svazů, druhů vojsk a frontového letectva v operaci, způsob a metodu součinnosti mezi armádami a druhy vojsk uvnitř frontu, jakož i se sousedy;
 - všestranně zabezpečit útočnou operaci.

Plánování se provádí odděleně pro bližší a další úkol frontu. Na tempo operace, operační sestavu i náplň jednotlivých úkolů bude mít rozhodující vliv množství a způsob použití raketových a jaderných zbraní v nich. Proto „Plán použití raketových a jaderných zbraní“ je podstatnou částí celkového plánování útočné operace frontu a bude zásadně ovlivňovat veškeré plánování. Zpracovává ho operační oddělení štábu frontu za přímé účasti velitele, náčelníka štábu, velitele dělostřelectva a velitele letecké armády frontu.

Při zpracování plánu je třeba řešit, které úkoly budou plněny raketovými a jadernými zbraněmi v období přípravy operace, při plnění bližšího a dalšího úkolu frontu. Pro splnění těchto úkolů určují se v každém uvedeném období hlavní i záložní cíle a stanoví se požadovaný stupeň ničení, umlčení nebo radiálního zamoření. Pro každý cíl vypočítává se příslušným propočtem potřebný počet, druh a tritolový ekvivalent jaderných nábojů a určuje se nejvýhodnější nosič pro provedení úderu. Přitom se již rozděluje cíle pro prostředky jak frontové, tak i pro podřízené operační svazy. Dále se určují orientační body provedení úderů vzhledem k předpokládané operačně taktické situaci a druh úderů (hromadný, skupinový, jednotlivý). U každého úkolu je třeba rovněž uvést, kdo je oprávněn dát rozkaz k provedení úderu nebo nařídít změnu či zrušení cíle vzhledem ke vzniklé situaci.

V plánu je třeba rozpracovat zásadní opatření pro zajištění bezpečnosti vlastních vojsk a letectva, určit signály, jakož i ostatní způsoby a prostředky velení těm útvarům, které budou používat atomových nábojů. Vážným úkolem zůstává organizace průzkumu cílů pro raketové zbraně, jakož i kontrola výsledků atomových výbuchů. Základní opatření v tomto směru musí být rovněž zahrnuta v plánu použití raketových a jaderných zbraní.

Vyřešením shora uvedených problémů je dán další konkrétní podklad nejen pro operační část plánu útočné operace frontu, ale i pro plány použití druhů vojsk. Na jeho základě velitel dělostřelectva frontu a velitel letecké armády rozpracovávají vlastní plány bojového použití raketových a atomových zbraní, dělostřelectva a letectva v útočné operaci. V těchto plánech hlavní důraz musí být položen na všestranné zajištění součinnosti raketových zbraní a letecké armády s vojsky, v jejichž prospěch jsou prováděny úderý jadernými zbraněmi. Podrobně musí v nich být vyřešeny také otázky všestranného zabezpečení útvarů, jež budou plánované úderý provádět.

Souběžně s plánem použití raketových a jaderných zbraní v útočné operaci frontu plánuje se i používání chemických zbraní. Při tom je třeba vycházet ze skutečnosti, že jejich vysoká efektivnost může být dosažena jen překvapivým a hromadným úderem při vhodných povětrnostních podmínkách v prostorech cílů. Jejich použití musí být těsně sladěno a vhodně doplňovat úderý jaderných zbraní zvláště do prostorů soustředění a rozvinování nepřátelských uskupení. Chemické zbraně mohou prodlužovat účinky úderů atomových zbraní a zabráňovat nebo podstatně ztěžovat odstraňování následků po našich úderech jadernými zbraněmi. Při případném vytváření zón zamoření mohou být používány společně s bojovými radioaktivními látkami.

Vážnou otázkou při plánování bližšího i dalšího úkolu frontové operace zůstává správné určení reálných temp operace na jednotlivých směrech. Štáb frontu bude přitom muset vycházet z konkrétních propočtů možností celkové palebné síly, ničivých účinků raketových a jaderných zbraní plánovaných na příslušné operační směry. Bude třeba přihlížet k počtu zasazených tankových svazků a útvarů, množství a složení vzdušných výsadků, jakož i systému vybudování nepřátelské obrany na těchto směrech. Bude třeba zvážit i vlastnosti terénu a vliv počasí a ročního období na bojovou techniku. Lze počítat, že na směru hlavního úderu frontu v normálních podmínkách západoevropského válčiště lze při hromadném použití jaderných zbraní a při širokém používání vzdušných výsadků jak taktických, tak i operačních v součinnosti s tankovými svazky a útvary dosáhnout středního tempa 80 i více km za den. V počátečním období války může vzrůst toto tempo operace za obdobných předpokladů na 100–120 km za den.

Zvláštní význam při plánování operace hraje operační předvídání, kterého se dosahuje:

- pečlivou organizací průzkumu všemi druhy vojsk a všemi prostředky, jak v přípravě operace, tak i v jejím průběhu;
- hlubokou znalostí taktiky a strategie protivníka;
- podloženými propočty a zdůvodněnou představou o rozvíjení se operace.

Z operačních a z operačně technických propočtů bude přitom hrát zvláště důležitou roli:

- propočet potřebného množství, druhů atomových nábojů, tritolového ekvivalentu a způsobu výbuchu na jednotlivé cíle;
- propočty nejvýhodnějších dob úderů raketových, atomových a chemických zbraní;
- propočty předpokládaných ztrát nepřítele, rozsahu, stupně a doby radioaktivního zamoření;
- pečlivé zplánování přeskupení, přísunu na čáru zasazení při útoku z chodu nebo zaujetí výchozího prostoru pro útok vojsk frontu;
- propočty operačních i taktických hustot a možných poměrů sil a prostředků na jednotlivých směrech, při plnění rozhodujících úkolů. Přitom je třeba propočítat nejen číselné poměry, ale vzít v úvahu i kvalitativní srovnání.

Také materiálně technické zabezpečení frontové útočné operace vyžádá si velmi rozsáhlých propočtů potřebných zásob, spotřeb dopravních prostředků, opravárenských kapacit, časových lhůt a podobně ve velmi krátké době. Bude proto nutno ve štábu polního velení frontu při plánování operace široce již používat automatických a kybernetických zařízení.

Plán útočné operace frontu bude i nadále základním dokumentem. V mnohých případech, v počátečním období války bude ho nutno zpravidla zpracovat pro více variant možné činnosti. Bude obsahovat jednak část operační, jednak plán použití druhů vojsk a plány materiálně technického zabezpečení. Operační část bude grafická i textová. Pro grafickou část použije se obvykle mapy (1 : 500 000) s legendou. Velitel frontu jej předkládá ke schválení hlavnímu velitelství nebo jeho představiteli.

Všestranné zabezpečení útočné operace frontu bude však vyžadovat vedle plánu operace zpracovat i jiné plány a nařízení. Bude to zvláště plán průzkumu, nařízení pro ochra-

nu vojsk před zbraněmi hromadného ničení, plán PVO vojsk a týlových objektů frontu, plán operačního maskování a plán protiradiotechnických opatření a rádiového maskování. Někdy bude třeba vypracovat i plán přeskupení sil pro útočnou operaci, plán zasazení druhého sledu frontu apod. Konkrétní situace v každém případě může si vyžádat i jiné plány nebo dokumenty, nebo omezit jejich počet i rozsah. Tyto plány štábu frontu, jakož i plány štábů vojsk, týlu a služeb budou podkladem pro vydání nutných nařízení a směrnic armádám, svazkům i útvarům a k cílevědomému řízení operace.

STANOVENÍ ÚKOLŮ VOJSKŮM FRONTU

Při stanovení úkolů vojskům velitel frontu vychází z cíle a zámyslu operace, ze způsobu použití raketových a jaderných zbraní a charakteru obrany nepřítele.

Vševojskovým armádám, které jsou v prvním sledu frontu, určuje se bližší a další úkol. Obsah těchto úkolů může být v soudobých podmínkách velmi různý. Jestliže byl nepřítel v útočném pásmu frontu z jakýchkoli důvodů donucen k obraně a úspěšně vybudovat určitá pásma nebo postavení nebo je připravuje (příčemž mohou být velmi různého systému a značně rozličné hodnoty), bude možno — zvláště bližší úkol armád prvního sledu frontu — určovat ve vztahu k nepřátelskému obrannému systému. V takovém případě může být prvosledové armádě v bližším úkolu nařízeno:

Prolomit taktickou hloubku obrany nepřítele, rozdrtit jeho nejbližší operační zálohy a zmocnit se důležitých čar (prostorů), které jej zbavují možnosti rychle organizovat hodnotnou obranu v hloubce.

Ovládnutí takovýchto čar (prostorů) má vytvářet pro prvosledové vševojskové armády výhodné podmínky pro dosažení vysokých temp útoků v operační hloubce. Takovou výhodnou čarou může být armádní pásmo obrany nepřítele.

Veliká různorodost operačně taktické situace v širokém útočném pásmu frontu může však na některých směrech vytvářet situaci, kdy v útočném pásmu některé armády nepřítel nebude v obranné sestavě, ale naopak sám bude aktivní, nebo jeho obranná činnost bude mít vysoce manévrový charakter. V takovém případě bylo by to nereálné a proto nebude možné spojitovat určování bližšího úkolu armády prvního sledu frontu s nepřátelskou obranou. Jako bližší úkol bude proto třeba určit jen zničení nepřátelského uskupení ve vymezeném prostoru a ovládnutí čáry nebo prostoru, který svými terénními a komunikačními vlastnostmi zabezpečuje plnění dalšího úkolu armády ve vysokém tempu.

Jestliže nepřítel bude sám v útočné sestavě, pak bližší úkol armády může být rozbití prvního operačního sledu jeho úderného uskupení ve střetném sražení.

Vycházíme-li při těchto úvahách současně z používaných norem našimi pravděpodobnými nepřáteli, vidíme, že v prvním i ve druhém uvedeném případě může hloubka bližšího úkolu armády dosáhnout 80 km i více, v počátečním období války až i 100 km. Uvažujeme-li přitom střední tempo operace 80 km za den (viz předešlou kapitolu), vidíme, že armáda na směru hlavního úderu frontu bude schopna splnit svůj bližší úkol během prvního dne útočné operace.

Podle konkrétní situace a zámyslu frontové útočné operace může bližší úkol vševojskové armády prvního sledu frontu někdy zahrnovat i zabezpečení zasazení tankové armády, jestliže např. terénní podmínky nedovolovaly její použití v prvním sledu frontu. Někdy již splněním bližšího úkolu armády mohou se vytvářet podmínky pro obklíčení a zničení uskupení nepřítele vlastními silami armády nebo v součinnosti se sousední armádou. V taktické a bližší operační hloubce může docházet zpravidla k obklíčení taktických uskupení nepřítele, tj. uskupení v síle útvaru, nebo jednoho až tří svazků.

V počátečním období války bližším úkolem vševojskové armády prvního sledu může být rozbití vojsk krytu státní hranice a vojsk armád prvního sledu nepřítele, popřípadě průlom nebo ovládnutí obranných pásem z chodu, které nepřítel úspěšně připravil, popřípadě obsadil, zničit blízké operační zálohy nepřítele, proniknout do operační hloubky a ovládnout prostor, který zabezpečí rozvinutí úspěchu do hloubky.

Jako další úkol se vševojskovým armádám prvního sledu staví:

- rychle a směle rozvíjet útok v operační hloubce;
- rozbit hluboké operační zálohy samostatně nebo v součinnosti se sousedními armádami;
- zmocnit se operačně důležitých čar (prostorů), jejichž ovládnutím se splňuje cíl armádní operace. Může to být první nebo druhé obranné pásmo skupiny armád. Někdy další úkol vševojskových armád — v závislosti na skutečných podmínkách a zámyslu velitele frontu — může zahrnovat obklíčení a zničení nepřátelského uskupení v operační hloubce, násilný přechod vodních toků operačního významu, zmocnění se důležitých hospodářských a politických středisek apod. Cíl armádní operace konečně musí

být určen tak, aby dosažený prostor zabezpečoval prvnímu sledu frontu provedení další armádní operace, a to bez jakékoli operační přestávky.

Hloubka dalšího úkolu armády na hlavním úderu frontu může být kolem 150 km i více. Armáda tedy může vyplnit svůj další úkol během 2—3 dnů.

V počátečním období války dalším úkolem vševojskové armády prvního sledu frontu může být zničení dalších operačních záloh, které nepřítel po zmobilizování přivádí z hloubky státu na bojiště, popřípadě zdolání jeho obrany v celé operační hloubce a vytvoření podmínek pro úspěšné provedení následujících operací.

Vševojskové armádě, která je ve druhém sledu frontu, ukládá úkol velitel frontu současně s prvosledovými armádami.

Nejvýhodnější podmínky pro použití druhosledové vševojskové armády se vytvářejí teprve po splnění bližšího úkolu frontu prvosledovými armádami. Jestliže v souladu se zámyslem frontové útočné operace vševojsková armáda druhého sledu je určena k dalšímu čelnímu rozvíjení operace, jako bližší úkol může jí být nařízeno:

„Rozhodně rozvíjet útok do hloubky na směru hlavního úderu frontu, rozdrtit hluboké operační, popřípadě blízké strategické zálohy, které nepřítel přivádí do prostoru sražení“.

Dalším úkolem této armády bude dokončit rozbití strategických záloh nepřítelů a ovládnout důležité objekty a čáry, které jsou cílem frontové operace a jež zabezpečují výhodné podmínky pro provedení další frontové operace.

V podstatě stejně může být formulován bližší a další úkol vševojskové armádě druhého sledu frontu, jestliže bude podle zámyslu velitele frontu působit na vnější frontě obklíčení.

I když uvedené použití druhosledové armády bude hlavním a převážným zjevem ve frontové útočné operaci, nemůžeme vyloučit, že v nepříznivých podmínkách operačně taktické situace — vzniklé např. neúspěchem prvního sledu úderného uskupení frontu v důsledku masových předstihujících úderů raketovými a jadernými zbraněmi nepřítelů — bude velitel frontu donucen k zasazení armády druhého sledu do sražení již při vyplňování bližšího úkolu frontu. V tomto případě bližším úkolem armády bude úderem z chodu zakončit rozbití protistojících sil a rychle rozvinout útok k splnění bližšího úkolu frontu. Dalším úkolem armády může pak být rozbití hluboké operační a strategické zálohy, které nepřítel přivádí na frontu a zmocnit se čar a objektů, jež jsou cílem operace.

Při ukládání úkolů tankové armádě je třeba brát v úvahu, že v soudobých frontových operacích tanková armáda v součinnosti s raketovými a jadernými zbraněmi, utváří a svazky výsadkového vojska může plnit ty nejdůležitější a nejsložitější operačně strategické úkoly. Její vlastnosti, které byly ukázány v první hlavě, jí umožňují, že může zahajovat boj za nejrůznějších okolností a s největší možností překvapení, ať v prvním nebo druhém sledu frontu. Může prolomovat obranu nepřítelů z chodu, rozvíjet útok vojsk frontu ve vysokém tempu do veliké hloubky nebo do boků a týlu nepřátelského uskupení s cílem jeho izolace nebo obklíčení; překonává velké vodní překážky a zmocňuje se předmostí operačního významu. Směle se odtrhává od hlavních sil frontu a za palebné podpory raketavými zbraněmi frontu, frontového letectva a v součinnosti s operačními výsadky rozvíjí operaci ve vysokých tempech až do splnění cíle frontové útočné operace. Nesmějí jí však být ukládány úkoly, jež by ji zavlekly do zdoluhavých bojů na místě nebo vedly k rozptýlení jejích sil již v bližší operační hloubce, kde tyto úkoly mohou stejně dobře plnit vševojskové armády. Proto bude často obcházet méně významná, druhořadá uskupení nepřítelů, nebude se zavazovat do boje o velká města, ale bude rozhodně a směle rozvíjet útok do hloubky s cílem vést údery do boků a týlu, odřezat hlavní uskupení nepřítelů od jeho zásobovacích základů a v dalším jej zničit.

V operacích počátečního období války nemusí být mnohdy tankové armádě v prvním sledu frontu ani ukládáno rozdrtení živé síly nepřítelů, neboť hlavní cíl útočné operace v takovém případě může být rychle postoupit do značné operační hloubky nepřátelského území a zmocnit se prostorů, jejichž ovládnutí zabrání nepříteli rozvinout jeho hlavní síly, provést mobilizaci nebo mu způsobí rozhodné vojensko-ekonomické škody.

Z této charakteristiky vyplývá celá varianta úkolů tankové armády podle toho, bude-li v prvním nebo druhém sledu frontu.

V dalším uvedu jen některé nejtypičtější příklady, a to především tankové, bude-li tanková armáda v prvním sledu frontu, což v podmínkách hromadného použití raketových a jaderných zbraní může být charakteristickým jevem.

V takovém případě bude, obdobně jako vševojsková armáda prvního sledu, dostávat bližší a další úkol. Bližší úkol tankové armády může mít obdobný obsah jako u vševojskové armády, avšak bude podstatně hlubší, tj. průlom taktické hloubky obrany nepřítele z chodu, rozdrčení operačních záloh a zmocnění se vzdálených prostorů, předmostí nebo ovládnutí jiných důležitých čar a objektů, jež zabezpečují podmínky pro rozhodné rozvíjení operace. Mnohdy se bude bližší úkol tankové armády ztotožňovat s bližším úkolem frontu. V takovém případě její další úkol bude se potom rovněž ztotožňovat s dalším úkolem frontu. Nebude-li tomu tak (např. při hluboce členěné obraně nepřítele do hloubky, při vysoké aktivitě jeho hlubokých operačních i přiváděných strategických záloh na bojiště), potom další úkol tankové armády může mít rovněž stejný obsah jako další úkol vševojskové armády. Tempo operace na směru tankové armády při dostatečné palebné podpoře frontem je třeba plánovat podstatně vyšší a splnění úkolu v kratší době.

Vzhledem k cílům frontové operace v počátečním období války, jeví se v těchto operacích zvláště výhodné používat tankovou armádu v prvním sledu frontu na směru hlavního úderu. Bližší úkol tankové armády v takovém případě může zahrnovat rozdrčení protistojícího nepřátelského uskupení v pohraničním pásmu, zmaření jeho útoku a rychlé ovládnutí prostoru, který by zajistil další rozvíjení útoku tankové armády. Jindy může být obsahem bližšího úkolu tankové armády v takovém případě rozdrčení nepřátelských vojsk krytu a bližších operačních záloh nepřítele, přisunovaných do prostoru pohraničního sražení, a ovládnutí důležitého prostoru operačního významu. Bude-li použito tankové armády jako předsunutého sledu vojsk frontu (jak bylo ukázáno v první části článku), bude hlavním obsahem jejího bližšího úkolu vysoce aktivní činností vytvořit příznivé podmínky pro rozvinutí a zasazení hlavních sil frontu do sražení. Předstihne-li nás nepřítel v úderu pozemními silami, pak obsahem bližšího úkolu tankové armády může být odražení velkých nepřátelských sil a okamžité provedení rozhodného úderu.

Další úkol tankové armády v počátečním období války bude především záviset na obsahu a splnění bližšího úkolu. Při úspěšném jeho splnění bude obsahem dalšího úkolu tankové armády zpravidla rychlé rozvíjení operace, rozdrčení dalších přisunovaných záloh, rušení mobilizace a rozvinování nepřátelských sil. Další úkol může zahrnovat ovládnutí prostorů (čáry) konečného úkolu frontové útočné operace a jejich udržení do příchodu hlavních sil frontu.

Jestliže je tanková armáda ve druhém sledu, dostává při určování úkolů vojskům frontu pouze všeobecné usměrnění pro svou další činnost. Přitom velitel frontu velitel tankové armády stanoví dobu, směr a pravděpodobnou čáru zasazení do sražení.

Konkrétní úkol dostává armáda teprve v průběhu operace, přičemž se jí současně stanoví bližší a další úkol. V bližším úkolu může jí být nařízeno:

- rozbit hluboké operační nebo strategické zálohy přicházející na frontu;
- ovládnout důležitou čáru nebo prostory, jejichž ovládnutí zabezpečuje svazkům tankové armády a vojskům celého frontu široký manévry a rozhodné rozvíjení útoku do hloubky ve vysokém tempu.
- Jako další úkol může tanková armáda obdržet:
- směle rozvíjet útočnou operaci do hloubky, překvapivým manévrem ovládnout důležitý operační nebo strategický objekt, předmostí, čáru nebo prostor, který je cílem frontové operace a jehož ovládnutím se zabezpečuje organizace a provedení následující frontové útočné operace v nejkratší době.

Bude-li v počátečním období války nutno z jakéhokoli důvodu použít tankové armády v druhém sledu operačního uclnění vojsk frontu, bude cíl její útočné operace a tedy i úkoly ve značné míře záviset na výsledcích bojové činnosti armád prvního sledu frontu. Bližší úkol tankové armády v takovém případě může obsahovat — dovršit zničení protistojícího nepřátelského uskupení, zmocnit se základů raketových a atomových zbraní, letišť a ovládnout prostory, které zabezpečí rychlé rozvíjení útočné operace. Další úkol může zahrnovat rozdrčení hlubokých operačních a strategických záloh nepřítele, jeho pronásledování a ovládnutí prostorů, které jsou konečným cílem útočné operace frontu.

Ať bude plnit tanková armáda kteroukoli variantu možného použití v rámci útočné operace frontu, bude velmi důležité, aby vedla svou útočnou činnost za využívání širokého manévru a mezer ve frontě nepřítele. Musí rychle využívat nové odkrytých směrů pro rozvíjení útoku některými svými svazky, provádět z nich překvapivé úderů do boků a týlu nepřátelských uskupení. Musí v široké míře využívat výhodného terénu, ale být stále připravena rychle soustředit své síly, aby mohla bezprostředně využít hromadného úderu atomovými zbraněmi na hlavní uskupení nepřítele. Proto musí být také pásmo bojové činnosti tankové armády dostatečně široké, 60—80 km i více podle počtu jejích svazků.

Při určování úkolů tankové armádě je třeba vždy postupovat tak, aby zvláště při rozvíjení útoku nebyla její bojová činnost připoutávána k určitým terénním čarám, což by mohlo vést ke ztrátě času a tempa útoku, ale aby jí byla dána co největší možnost iniciativy. Proto nemusí být v některých případech určován tankové armádě bližší a další úkol, nýbrž jen bližší a další cíl její útočné operace.

PŘESKUPENÍ VOJSK FRONTU A ZAUJETÍ VÝCHOZÍHO POLOŽENÍ K ÚTOKU

V některých případech mohou být vojska frontu nebo jeho části do zahájení útoku v obranné sestavě. V počátečním období války budou buď v prostorech mírové dislokace nebo v prostorech předvídaných operačními plány. V takové situaci bude značná část sil a prostředků frontu ve druhých sledech a zálohách jak armád, tak i frontu. Aby mohla být vytvořena úderná uskupení na jednotlivých směrech, bude třeba provést rozsáhlá přeskupování pro provedení útoku z chodu nebo pro zaujetí výchozího položení pro útok. Stejně tomu bude i s příchodem nových svazků, svazků a posilových prostředků do složení frontu.

Všechny tyto přesuny musí být provedeny v co nejkratší době, během několika dnů před zahájením útočné operace, tak, aby zůstaly nepříteli utajeny. Proto musíme se vystríhat složitých manévrů, zvláště podél fronty; přesuny musí být přesně zplánovány a všestranně zabezpečeny. Většinou se budou provádět v noci. Zvláštní důraz bude třeba položit na ochranu proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení, protivzdušnou obranu a na přípravu a ženijní zabezpečení komunikací, přechodů, objížděk citlivých míst na osách a na zabezpečení záložních os. Důležitou úlohu bude hrát pořádková služba. Současně s prováděním skutečného přeskupování bude třeba plánovat a provádět široké operační maskování, a to klamnými přesuny celých svazků a útvarů, budováním klamných prostorů soustředění, výchozích prostorů pro útok apod. V soudobých podmínkách jedním z nejzávažnějších úkolů — a nutno přiznat i nejobtížnějších — zůstává úkol zamezit činnosti nepřátelského průzkumu všech druhů v celém prostoru přeskupování.

Způsoby zaujetí výchozího položení budou především záviset na tom, zda útok může být zahájen s rozvíjením sil z chodu nebo z přímého dotyku s nepřítelem. Je třeba říci hned na začátku, že v současných podmínkách frontové útočné operace, kdy front disponuje mohutnou palebnou silou a ničivým účinkem raketových a jaderných zbraní, bude útok z chodu jak tankové armády, tak i vševojskových armád s tankovými divizemi v prvním sledu základním způsobem útoku. Na druhé straně bylo by však nesprávné vyloučit, že v soudobé útočné operaci frontu, která se bude rozvíjet na několika operačních směrech, často od sebe značně vzdálených a které budou mít různou operační důležitost v různých podmínkách terénu i obrany nepřítele, se nemůže provádět zaujetí výchozího položení k útoku a zahájení útočné operace některou armádou anebo alespoň některými jejími svazky z přímého dotyku s nepřítelem. Vytvoření rozhodné převahy v palbě, zvláště v raketových zbraních a ohromná ničivá síla atomových zbraní dává v soudobých podmínkách možnost, aby svazky a operační svazy přešly přímo z obranných sestav do útoku. Taková varianta zahájení útočné činnosti může nejlépe utajit náš skutečný zámysl a překvapit nepřítele nejen v taktickém, ale i operačním měřítku. I v tomto případě bude prováděno zahájení útoku kombinovaným způsobem, z přímého dotyku s nepřítelem útvary, které byly přímo v obranných sestavách a útokem s rozvíjením sil z hloubky těmi útvary a svazky, které byly v druhých sledech a v zálohách.

Vyčlenění raketových a jaderných zbraní, které v soudobé operaci představují hlavní prostředek ničení při řešení kterékoli situace bojové činnosti, bude přímo představovat konkrétní vyjádření úsilí velitele frontu, kde a jak dosáhnout nejrychleji cíle operace. Z tohoto zjištění lze vyvodit závěr, že množství raketových zbraní a atomových úderů k zabezpečení útočné operace jednotlivých armád mohou být značně rozdílné a že nelze vyloučit případy, kdy vševojskové armády na podružných směrech budou mít maximálně omezený počet atomových nábojů. Proto je i dnes nutno studovat jak problémy útoku z chodu, tak i problémy zahájení útoku se zaujetím výchozího položení v dotyku s nepřítelem. Přitom je třeba vidět, že pro počáteční období války a útočné operace na důležitých operačních směrech, jak již bylo uvedeno, bude útok s rozvíjením sil z chodu typickým zjevem.

Všimněme si dále hlavních problémů uvedených způsobů zahájení útoku.

Prostory soustředění úderných uskupení armád, v nichž mohou být rozmístěny prvoledové divize pro provedení útoku s rozvíjením sil z chodu, musí být od nepřítele vzdáleny nejméně tak, aby byly mimo dosah jeho raketových zbraní blízkého dosahu. Aby

svazky mohly v pochodových a předbojových sestavách překonat beze ztrát tuto značnou vzdálenost, bude nutno nejprve hromadným úderem atomových nábojů i druhými prostředky hromadného ničení umlčet celou hloubku nepřátelské obrany, zvláště její palebný systém. Je třeba plně uvážit náročnost i složitost tohoto úkolu a způsobu provedení útoku. Bude nutno předem provést velmi důkladnou a promyšlenou přípravu, spočívající hlavně v podrobných propočtech v rozdělení cílů prostředkům frontu i armád, v sestavení grafikonů vyvedení vojsk na mapách velkého měřítka, v provedení ženijních úprav stávajících komunikací, v budování doplňkových cest, v pečlivé organizaci součinnosti, pořádkové služby atd. Po provedení propočtu potřebných prostředků na umlčení nepřátelského palebného systému a obrany se může stát, že někdy prvosledové armády budou muset vyčlenit nezbytné množství klasického dělostřelectva, jež bude muset zaujmout předem palebná postavení, obdobně jako při průlomu z přímého dotyku s nepřítelem. Po celou dobu přibližování prvosledových divízi k přednímu okraji nepřítele musí být vojska bezpečně chráněna protiletadlovými řízenými střelami, stíhacím letectvem, protiletadlovým dělostřelectvem a palbou pozemního dělostřelectva. Vojska, která jsou v dotyku s nepřítelem, musí být v plné pohotovosti, zvláště jejich protitankové zálohy a pohyblivé odřady zatarasovací, aby byly schopny odrazit možný úder nepřítele před přední okraj během přibližování a rozvinování našich úderných uskupení do bojové sestavy. Všechny druhy průzkumu musí zajišťovat, jaká protipatření provádí protivník, především, zda neodvádí svá vojska z prvního postavení. Začne-li nepřítel vyvádět vojska, musí útvary, které jsou s ním v přímém dotyku, okamžitě přejít samy do útočné činnosti, aby udržely s nepřítelem těsný dotyk a znemožnily mu provedení úderů zbraněmi hromadného ničení na naše první sledy.

Jestliže svazky úderného uskupení frontu budou rozmístěny ve značné hloubce nebo na značně odlehklém směru, bude je nutno přeskupit nejméně jeden až dva dny před zahájením útoku do nových prostorů soustředění. Tyto prostory musí být na jedné straně mimo dosah nepřátelských raketových zbraní blízkého doletu, na druhé straně jejich vzdálenost od předního okraje bude omezena požadavkem, aby doba, již svazky prvního sledu budou potřebovat pro přesun a rozvinutí do útočných sestav a pro organizaci součinnosti na nejnižších taktických stupních, byla co nejkratší. Konkrétní řešení v každém případě bude záviset na našich možnostech účinně umlčet nepřátelský palebný systém.

Bude-li mít výchozí prostor dostatek ženijně vybudovaných postavení a pásem a výhodné terénní podmínky pro skrytí útočné sestavy, mohou prvosledové svazky zaujmout výchozí prostor v přímém dotyku s nepřítelem, ať již po provedeném přeskupení nebo po vystřídání vojsk, která byla v přímém dotyku s nepřítelem. V takovém případě první sledy divízi prvosledových armád mohou být rozmístěny na prvním a druhém, někdy i třetím postavení. Druhé sledy prvosledových divízi budou v tomto případě rozmístěny na třetím nebo i mezilehlém postavení. Tankové pluky útočící v prvním sledu prvosledových divízi soustředí se ve vyčkávacích prostorech tak, aby byl zajištěn jejich včasný přesun v rozčleněných tvarech na čáru rozvinutí ke zteči. Tankové prapory motostřeleckých útvarů prvního sledu budou ve vybudovaných úkrytech ve vyčkávacích prostorech nebo výchozích postaveních se zřetelem na terén a komunikační možnosti tak, aby uspěly v době dělostřelecké a letecké přípravy útoku začlenit se do bojových sestav svých pluků.

Divize druhého sledu prvosledových armád mohou být rozmístěny počínaje druhým obranným pásmem, a to buď na něm, za ním nebo na příčných a mezilehlých postaveních. Tanková armáda a vševojsková armáda druhého sledu frontu zůstávají obvykle v dřívějším prostoru.

Nedovoluje-li terén zaujmout skrytě výchozí prostor, je-li plánováno použití atomových úderů již na přední okraj nepřátelské obrany — nebo vyžadují-li to důvody pro dosažení překvapení, mohou prvosledové svazky armád zaujmout výchozí prostor počínaje teprve od druhého nebo třetího postavení prvního pásma obrany dále do hloubky. V takovém případě pluky prvního sledu budou na druhém a třetím postavení, pluky druhého sledu na mezilehlém postavení nebo až na druhém pásmu obrany. Svazky druhého sledu armád budou v prostorech soustředění na třetím pásmu obrany nebo na mezilehlých a příčných postaveních. Vojska budou využívat zákopů, pohotovostních úkrytů, krytů, avšak na rozdíl od první varianty budou zůstávat i první sledy divízi v předbojových sestavách.

Z uvedeného je zřejmo, že průlom připravené nepřátelské obrany, popřípadě zaujetí výchozích prostorů pro útok budou provádět armády prvního sledu frontu v různých podmínkách různým způsobem s ohledem na konkrétní situaci, s cílem dosáhnout nejvyššího překvapení nepřítele a nedovolit mu provést efektivně protipřipravu. Bude proto v soudobých podmínkách častým zjevem, že nejen na jednotlivých operačních, ale i na

taktických směrech bude se kombinovat útok z chodu s útokem z výchozího položení zaujatého v bezprostředním dotyku s nepřítelem nebo na určitou vzdálenost od jeho předního okraje. Přitom ovšem na útok z chodu za podmínek použití raketových a jaderných zbraní nutno se dívat jako na základní formu útoku.

ZÁSADY ORGANIZACE SOUČINNOSTI

Jak již bylo dříve ukázáno, zůstává i nadále nedotčena zásada socialistického vojenského umění, že úspěchu v boji a operaci možno dosáhnout pouze soustředěným úsilím všech druhů vojsk. Proto cílevědomá organizace součinnosti bude i ve frontové útočné operaci mít rozhodný význam pro rychlé splnění operace. Cílevědomost v organizování součinnosti v podmínkách soudobé operace nutno chápat tak, že je třeba vždy organizovat a promyšleně uskutečňovat součinnost ve prospěch toho prostředku, jenž je rozhodujícím pro splnění cíle útočné operace. Tímto prostředkem dnes jsou raketové a jaderné zbraně. Bude proto hlavním úkolem při organizaci součinnosti ve frontu důmyslně sladit činnost pozemních vojsk — a to především tankové armády, tankových svazků a vzdušných výsadek — s údery raketových a jaderných zbraní tak, aby jich mohlo být co nejrychleji a nejúplněji využito v duchu zámyslu operace.

Velitel frontu po vydání svého rozhodnutí organizuje součinnost na celou hloubku operace v hrubých rysech — podrobněji ji upřesňuje do splnění bližšího úkolu frontu. Organizace součinnosti se účastní velitelé armád, velitel letecké armády, velitelé a náčelníci druhů vojsk, frontu i armád. Provádí se zpravidla na mapách (na plastických mapách). Rozsah a doba organizace součinnosti budou přirozeně určeny časem, který bude mít velitel frontu k dispozici.

Otázky, jež bude řešit velitel frontu při organizaci součinnosti, budou se převážně vztahovat k problémům operační součinnosti. První jejich skupina bude se týkat součinnosti uvnitř všech prvků operačního uclnění frontu a bude co do rozsahu nejobšáhlejší; druhá bude zahrnovat sladění činnosti frontu se sousedními fronty a třetí se bude týkat využití frontem činnosti prostředků hlavního velitelství, zvláště úderů jeho raketových zbraní, prostředků průzkumu apod.

Organizace součinnosti musí být zcela konkrétní; proto vždy bude v ní řešena celá řada otázek vyplývajících ze specifických podmínek operace. V soudobých podmínkách bude však musít velitel frontu soustředit vždy hlavní pozornost na řešení a sladění následujících otázek:

- jak musí vést operaci vojska prvního sledu frontu, aby co nejlépe využila prvního a dalších hromadných úderů raketových a jaderných zbraní (operační uclnění, směry úderů, tempo operace, použití výsadek atd.);
- cíle, časové a prostorové uspořádání hromadných úderů v průběhu útočné operace; účast prostředků podřízených armád a sladění úderů chemických a jaderných zbraní v nich;
- sladění činnosti operačních výsadek s raketovými zbraněmi, s pozemními vojsky a letectvem; jaké zabezpečení a podporu musí výsadekům zajistit jednotlivé armády a frontové prostředky;
- jak bude koordinováno úsilí bojové činnosti armád v operační hloubce podle doby a důležitých operačních objektů a čar;
- možné varianty zasazení druhého sledu frontu; úkoly raketových zbraní, letecké armády a prvosledových armád při jeho zasazení do sražení podle variant;
- v čem spočívá a jak nutno organizovat součinnost prostředků PVO vojsk armád s prostředky frontu, sousedů a jaký manévr sil a prostředků PVO frontu se předvídá v průběhu operace;
- způsoby součinnosti protiletadlových řízených raket se stíhacím letectvem a protiletadlovým dělostřelectvem;
- společné signály součinnosti; signály rozpoznávání vlastních vojsk a letectva;
- úkoly pozemních vojsk a vzdušných výsadek pro zabezpečení zásobování vzduchem v operační hloubce;
- jak zabezpečit nejlepší podmínky pro nepřetržité velení.

Podstatnou část organizace součinnosti bude představovat sladění a všestranné zabezpečení činnosti nosičů jaderných zbraní, tj. raketových zbraní a frontového letectva prostředky průzkumu, radiotechnickým a ženíjním vojskem, jakož i jinými zvlášť vyčleněnými odřady či útvary a prostředky spojení. Zvýšená pozornost při organizaci součinnosti

bude muset být věnována i sladění všech druhů a prostředků průzkumu, neboť na nich bude do značné míry záviset účinnost ostatních plánovaných opatření. Konkrétní situace, jak již bylo dříve ukázáno, může si vyžádat i řešení jiných otázek. Může to být organizace součinnosti při násilném přechodu vodních toků operačního významu (zvláště při využití operačního výsadku), řešení rychlé likvidace obklíčených uskupení na stycích armád, odrážení možných protiúderů nepřítele při dosažení důležitých operačních čar a prostorů apod.

Je třeba zdůraznit, že ani na stupni frontu není organizace součinnosti jednorázový akt, ale že se prolíná celou dobou přípravy a organizace útočné operace, že vychází z jejího upřesňování, ze změn na frontě, výsledků kontrol ve štábech a vojscích. Zvláštní význam pro úspěch operace bude mít udržování a konkretizování stále součinnosti v průběhu operace. Velitel frontu, jeho štáb, stejně tak jako všichni podřízení náčelníci, musí vynaložit všechno úsilí k tomu, aby z jakýchkoli důvodů narušená součinnost byla neprodleně obnovena.

Je přirozené, že součinnost možno cílevědomě organizovat jen tehdy, jestliže všichni podřízení velitelé a náčelníci správně chápou zámysl velitele frontu a úkoly, které jim byly uloženy. Musí mít stále hluboké znalosti situace svých vojsk i nepřítele nejen na frontě, ale i v celé hloubce operační sestavy svých vojsk i protivníka, jak na zemi, tak i ve vzduchu. Další podmínkou součinnosti je pevné, náročné a nepřetržité velení vojskům a bezpečné pracující spojení. Konečně součinnost je podmíněna širokým operačním rozhledem a operačním předvídaním všech velitelů a náčelníků.

ZABEZPEČENÍ ÚTOČNÉ OPERACE FRONTU

Cílem této studie není sledovat hlavní problémy zabezpečení frontové operace. To vyžaduje zvláštní, rozsáhlejší práce. Vždyť teprve na stupni frontu setkáváme se s všestranným (komplexním) zabezpečením operace.

Rozhodující význam v soudobých podmínkách pro všechny ostatní druhy zabezpečení, pro všechna rozhodnutí velitelů, pro činnost všech druhů vojsk a zbraní má **průzkum**. Front disponuje všemi prostředky pro plnění úkolů operačního i taktického významu. Jeho hlavní prostředky jsou:

agenturní průzkum, letectvo, radiotechnické vojsko (prostředky rádiového a radiolokačního průzkumu), průzkumné skupiny, výsadkové jednotky a útvary, vojska armád v dotyku, průzkumné prostředky druhů vojsk a služeb a někdy partyzánské oddíly. Hlavní úkol frontových prostředků je zjistit raketové zbraně a zbraně hromadného ničení nepřítele a dále sestavu a uskupení vojsk nepřítele v celé operační hloubce.

Význam frontového stupně v organizaci **protivzdušné obrany** vojsk spočívá v tom, že teprve zde se řeší komplexně použití všech soudobých prostředků protivzdušné obrany i základní otázky jejich součinnosti.

V **ochraně vojsk před zbraněmi hromadného ničení** frontové prostředky nesou hlavní tíhu při včasné odhalování příprav nepřítele k použití prostředků hromadného ničení a varují vojska před nebezpečím napadení zbraněmi hromadného ničení. Velitel frontu určuje signál atomové výsrahy a signál chemického poplachu.

Teprve ve frontu se řeší centralizované všechny otázky **operačního maskování** s důrazem na klamání nepřítele, o době a cílech útočné operace. Podřízené armády, svazky a útvary druhů vojsk provádějí jen dílčí úkoly podle jednotného plánu frontu, který musí zahrnovat opatření nejen u prvosledových armád, ale v celé hloubce operačního učelení a týlu.

Také **protiradiotechnická činnost** je centrálně plánována a řízena na stupni frontu. Štáb frontu zabezpečuje sladění veškerých protiradiotechnických opatření se zámyslem operace a sladuje činnost frontových prostředků s prostředky a činností armád i jednotlivých druhů vojsk a služeb. Protiradiotechnická činnost nabývá s dalším zaváděním raket s různými naváděcími systémy umístěnými často v hlubokém týlu nepřítele, zvláště důležitého významu. Proto bude nutno počítat s jejím dalším rozšiřováním.

VEDENÍ ÚTOČNÉ OPERACE FRONTU

a) Bojová činnost vojsk frontu v taktické a bližší operační hloubce obrany nepřítele

Studium nejslavnějších útočných operací Velké vlastenecké války ukazuje, že průlom taktické hloubky obrany nepřítele ve vysokých tempech byl ve své době prvním základním předpokladem úspěchu operace vcelku. Tak tomu bylo ve Stalingradské operaci, v Běloruské operaci, Korsuň-Sevčenkovské i jiných.

Proto i velitel frontu podporoval přitom prvosledové armády letectvem, popřípadě zasazoval frontovou rychlou skupinu k doprolomení taktické hloubky obrany nepřítele a k rozvinutí taktického průlomu v průlom operační. Byl-li průlom prováděn nízkým tempem, nepřítel zpravidla uspěl provést svá protiopatření; přivedl nebo přeskupil svoje zálohy, obsadil a organizoval jimi potom obranu na dalších obranných pásmech.

Útok v takových případech se změnil v postupné prolamování jednotlivých pásem; nepřítel nemohl být zničen ani čelným úderem, ani obklíčením, a operace nedosáhla zpravidla plánovanými silami a prostředky svého cíle v určené době. Tak tomu bylo například v Orelské operaci Brjanského a Centrálního frontu.

V soudobých podmínkách nutno se dívat na shora uvedené zkušenosti pod zorným úhlem hlavně těchto skutečností:

- útočící strana úderý raketových a jaderných zbraní může ve velmi krátké době zničit bránícího se nepřítele v sebelépe organizované a vybudované obraně a přenést bojovou činnost rychle do hloubky jeho obrany;
- z toho důvodu zmenšil se význam poziční obrany a nepřítel ji často nahrazuje nebo kombinuje s manévrovou, vysoce aktivní obranou, v níž většina sil není již v prvním sledu (prvním obranném pásmu), ale v druhých sledech a zálohách rozložených a manévrujících v celé hloubce operačního učlenění nepřítele. Obě skutečnosti mají za následek, že nelze v budoucnu počítat se souvislou linií fronty, ale že v ní budou často široké mezery, jen střežené a pozorované. Obrana bude se soustřeďovat především na důležité operační a taktické směry.

Největší úhrozou pro vojska frontu do zahájení operace zůstává — vzhledem na možnost provedení nepřítelem mohutné protipřípravy jadernými zbraněmi — jakékoli narušení sestavy ať při rozvíjení prvosledových svazků nebo již při průlomu taktické hloubky obrany nepřítele.

Úsilí, které ve Velké vlastenecké válce se soustřeďovalo na umlčení obrany a dosažení průlomu její taktické hloubky, bude proto třeba obrátit především na vyrazení nebo alespoň maximální ochromení a dezorganizování palebného systému nepřítele, proti jeho raketovým zbraním a zbraním hromadného ničení. Současně bude nutno provést mohutný palebný úder nejen na nepřátelské svazky, které přehrazují směry úderných uskupení prvosledových armád, ale i na svazky (a to zvláště obrněné), které budou ve druhých sledech a zálohách obrany nepřítele. Tento požadavek vyplývá z toho, že soudobá bojová technika jim umožňuje provádět rozsáhlý manévry na útočné směry vojsk frontu a provádět silné protiúderý do boku našich úderných uskupení brzy po zahájení útočné operace. První palebný úder bude mít též za cíl vyřadit místa velení pozemních a vzdušných sil nepřítele a zničit naváděcí zařízení jeho raketových zbraní a letectva.

Silný, rozhodný prvopočáteční úder je základem úspěchu soudobé útočné operace, neboť zaručuje útočícím vojskům vysoké tempo útoku, nedává nepříteři možnosti přerušit s nimi dotyk a zabraňuje mu organizovat obranu na důležitých směrech v hloubce. Aby však první úder dosáhl tohoto cíle, musí být proveden s překvapením a do celé operační hloubky. Sovětská vojska ve Velké vlastenecké válce mistrovsky ovládla umění provádět překvapivé prvopočáteční i předstihující úderý. Avšak stav bojové techniky ve druhé světové válce nedovoľoval ještě současný, mohutný úder do celé operační hloubky nepřátelské obrany. Teprve raketové zbraně, moderní reaktivní letectvo, dalekosné dělostřelectvo, atomové zbraně a jiné prostředky hromadného ničení dávají veliteli frontu reálnou možnost plně využívat překvapení a hromadným úderem umlčet nejen celou taktickou hloubku obrany, ale i způsobit takové ztráty operačním zálohám nepřítele, že obránce nebude schopen provést včas účinná protiopatření k zabránění průlomu celé hloubky obrany. Takovým úderem jsou podstatně omezeny i možnosti jeho manévru, vytvoření protiúderných uskupení v hloubce a provedení silných protiúderů.

První hromadný úder se provádí v období dělostřelecké a letecké přípravy, kdy se ho účastní kromě prostředků prvosledových armád i prostředky velitele frontu, tj. frontové raketové zbraně a frontové letectvo. Tyto prostředky budou mít za úkol především zničit jaderné a raketové zbraně nepřítele středního a dalekého dosahu, dále zasadit úderý zálohám protivníka, počínaje některými sborovými zálohami a dále do hloubky. Kromě toho budou ničit místa a prostředky velení nepřítele v operační hloubce, jeho radiotechnické prostředky, zvláště pak ty, které zabezpečují činnost nosičů zbraní hromadného ničení a které pracují v systému vzdušného a pozemního průzkumu nebo v hlášeném sy-

stému. Stejně tak cílem hromadného úderu musí být letiště taktického letectva a nejdůležitější sklady nepřítele. Prostředky frontu budou tedy jednak doplňovat a zesilovat palebný systém armád a jednak ho budou prodlužovat za dosah armádních prostředků.

Dělostřelecká a letecká příprava zabezpečuje vojskům frontu rozhodný přechod do útoku a průlom hloubky obrany ve vysokém tempu. Přechod do útoku může být proveden současně na všech útočných směrech. Jestliže však na některém směru průlom nebude dostatečně palebně zajištěn, zvláště jadernými náboji, může být zahájen i později.

Při boji v taktické hloubce obrany je veškeré úsilí prvosledových armád zaměřeno na to, aby průlom nebo zničení zbytků sborů prvního sledu nepřítele bylo provedeno v co nejkratší době a pouze silami prvosledových divízi. Proto budou prvosledové divize, většinou tankové, obcházet jednotlivé opěrné body a budou využívat úspěchů předsunutých odřadů, vysílaných ve směru atomových úderů a vysazených vzdušných výsadků. Křídelní svazky budou rozšiřovat úspěch do stran a vytvářet podmínky pro zasazení divízi druhého sledu armád do sražení.

Velitel frontu při průlomu taktické hloubky obrany nebo ničení prvního sledu nepřítele ve střetném boji usměrňuje úsilí raketových zbraní a frontového letectva na ničení a umlčení blízkých operačních záloh a na podporu činnosti předsunutých odřadů. Ničí zbraně hromadného ničení nepřítele ihned po jejich objevení, zvláště ty, jež jsou mimo dosah prostředků velitelů prvosledových armád. Proveďte-li nepřítel protiúder svými armádními zálohami již v průběhu prvního dne operace, pak svazky a prvosledové armády zasazují k zastavení protiúderu v první řadě svoje protitankové zálohy a pohyblivé odřady zatařasovací. Vzhledem k síle a palebné podpoře těchto protiúderů nepřítelem, může být někdy zasazena k tomuto účelu i část sil druhého sledu armád. Hlavní síly druhých sledů budou však určeny na rozbití operačních záloh nepřítele ve střetném sražení v prostoru bližšího úkolu armád prvního sledu.

Kromě již uvedených úkolů bude front ve prospěch armád prvního sledu vést nepřetržitý průzkum zbraní hromadného ničení nepřítele a zařízení zabezpečujících jejich dopravu na cíl; bude ničit a rušit místa velení a radiotechnické prostředky nepřítele pracující v jeho systému velení, v systému průzkumu i hlášení.

Front bude stále sledovat hluboké operační zálohy nepřítele, zvláště tankové a výsadkové svazky. Frontové raketové zbraně a letecká armáda bude na ně provádět údery s cílem nedopustit jejich přeskupování, vytváření protiúderných uskupení a rozvinování. Frontové protiletadlové řízené střely a stíhací letectvo budou bránit před údery ze vzduchu především ty armády, proti nimž nepřítel připravuje protiúder. Radiotechnické útvar frontu budou rušit velení protiúderného uskupení nepřítele a naváděcí systémy i radio-lokační zaměřovače jeho letectva.

Pozornost velitele frontu v tomto období musí být také obrácena na zabezpečení přípravy vysazení a podporu boje vzdušných výsadků raketovými zbraněmi a silami letecké armády. Taktické vzdušné výsadky jsou jedním z neúčinnějších prostředků k dosažení vysokého tempa útoku. Může jich být použito již do prostoru divizních záloh nepřítele, obyčejně v síle praporu z druhých sledů divízi útočících na tomto směru. Jejich vysazení předchází zpravidla úder atomových zbraní na nejdůležitější uzly odporu na směru hlavního úderu svazku či druhý prostor, kam má být výsadek vysazen. Je-li výsadek vysazován (shazován) do prostoru sborových záloh nebo hlouběji, mívá zpravidla větší sílu a může to být i útvar výsadkový. V takovém případě může mít za úkol nejen se zmocnit důležitého prostoru v nepřátelském týlu, ale často může i vést úder z týlu na pomoc svazku útočícímu čelně. Letectvo, které bude zabezpečovat vysazení a bojovou činnost vzdušných výsadků, bude určováno přednostně z těch leteckých svazků, které podporují příslušnou armádu.

V některých případech, kdy nebude možno použít tankové armády v prvním sledu frontu, může ji velitel frontu zasadit do sražení v tomto období. Při takové variantě bude hlavní úsilí velitele frontu obráceno na všestranné zabezpečení tankové armády, jak při jejím přesunu, tak zvláště při jejím rozvinování a zasazení. Prvosledovým armádám bude velitel frontu upřesňovat jejich úkoly pro zabezpečení zasazení tankové armády, zvláště směry jejich úderů, zabezpečení boků tankové armády, úkoly dělostřeleckého, ženijního i chemického zabezpečení. Otázky zasazení tankové armády do sražení ve frontové útočné operaci budou ještě rozebrány podrobněji.

V počátečním období války útočná operace frontu bude zpravidla zahájena současně s provedením mohutného odvetného úderu organizovaného hlavními velitelstvími. Budou ji zahajovat vojska, jež bude mít velitel frontu okamžitě k dispozici. Charakter bojové činnosti prvosledových armád bude záviset na tom, zda se jim podaří předstihnout nepřítele v provedení úderu pozemními vojsky nebo v důsledku současného zahájení obou stran dojde ihned k střetnému sražení. Tato střetná sražení mohou mít na jednotlivých operačních i taktických směrech různý průběh a postup vojsk frontu na nich může být velmi nerovnoměrný. Na některých směrech mohou prvosledové armády po překonání pohraničního zabezpečovacího pásma prolamovat spěšně zaujatou obranu nepřítele, jinde budou překonávat jeho mobilní obranu nebo obcházet jeho odkrytá křídla. Velitel frontu musí rozhodně usměrňovat tankové armády a manévry vševojskových armád, zvláště jejich tankových svazků, aby co nejlépe a nejrychleji využívaly úderů raketových zbraní a vzdušných výsadek k hlubokému průlomu do celé hloubky nepřátelské sestavy. Proto také frontové prostředky budou v první řadě podporovat ta uskupení, jichž postup bude nejrozhodnější a jichž úspěchu musí využít ostatní části operační sestavy.

b) Rozvinutí útoku v operační hloubce a odražení protiúderů nepřítele

Jakmile armády prvního sledu vyplní svůj bližší úkol, usměrňuje velitel frontu jejich úsilí na rozhodný útok ve vysokém tempu do celé hloubky operačního učenění protivníka. V této době se prvosledovým armádám otevírá možnost širokého manévru svazky ze druhého sledu armády, zálohami, silami a prostředky přeskupenými z podružných směrů anebo ze směrů, kde nebylo možno dosáhnout výrazných úspěchů.

Je třeba vidět, že bojová činnost prvosledových armád i jednotlivých svazků bude různá. S vyhraněnou útočnou činností bude se střídát i dočasná obranná činnost na některých směrech a některými svazky. Údery zbraní hromadného ničení nepřítele mohou rychle měnit situaci v některých prostorech. Tato okolnost, široký manévr obrněných svazků, používání taktických a operačních výsadek, hromadné údery raketových zbraní a letectva dají bojové činnosti v operační hloubce vrcholně dynamický, rozhodný a manévrový charakter. Výrazem charakteru bojové činnosti budou časté střetné boje a střetná sražení, jejichž úspěch bude záviset v podstatné míře na včasném, překvapivém a mohutném předstihujícím úderu na raketové zbraně a na hlavní protiúderné uskupení nepřítele. Tento úder bude provádět velitel frontu raketovými zbraněmi a frontovým letectvem při použití všech druhů zbraní hromadného ničení. Zúčastní se ho i v rámci dosahu všechny armádní prostředky. Předstihující hromadný úder zbraněmi hromadného ničení dává veliteli frontu i armád možnost rychle znovu převzít iniciativu do svých rukou, předejít nepřítele v ovládnutí důležitých čar, rozvinout vojska a vést úder do jeho boků i týlu. Je samozřejmé, že bez nepřetržitěho průzkumu všeho druhu nelze provést včas ani předstihující údery a že iniciativa všech velitelů v tomto období bude rozhodujícím faktorem pro výsledek sražení.

Pokusí-li se nepřítel obcházejícími silami nebo předsunutými svazky ze sestavy hlubokých operačních (strategických) záloh na výhodných obranných čarách nebo připravených postaveních zadržet útočící vojska frontu, budou prvosledové armády organizovat jejich ovládnutí, zpravidla útokem z chodu.

Za tím účelem silně předsunuté odřady prvosledových svazků, převážně tankové útvary, využívají atomových, leteckých úderů i paleb dalekonosného dělostřelectva a směle se vklínají do nepřátelské obrany. Do těchto mezer velitelé svazků ihned usměrňují své hlavní síly, průlom rozšiřují, ale současně pokračují v rozhodném pronikání do hloubky.

Jestliže útok z chodu neměl úspěchu, velitelé armád organizují průlom s přípravou v omezené době na jednom nebo více směrech. Přitom na směr hlavního úderu mohou být 2 až 3 divize. Během krátké, ale mohutné dělostřelecké a letecké přípravy se provádí úder atomovými zbraněmi na nejdůležitější objekty (rajóny) nepřátelské obrany a palebný systém nepřítele. Vlastní vojska při tom musí být na bezpečnostní vzdálenost, vypočtenou pro vojska nalézající se v otevřeném terénu.

Tankové útvary a svazky budou v prvním sledu využívat atomových úderů k neprodlenému rozvíjení úspěchu do hloubky a razí cestu celému operačnímu učenění armád. Velitel frontu bude v této situaci svými prostředky — raketovými zbraněmi a letectvem — zesilovat a prodlužovat dělostřeleckou přípravu, zvláště údery na další přicházející zálohy nepřítele; zvláštní pozornost bude třeba věnovat stálému průzkumu a okamžitému ničení zbraní hromadného ničení nepřítele a prostředků zabezpečujících jejich činnost.

Vojska frontu na podružných směrech musí vést nepřetržitý bojový průzkum a aktivní činností nedovolit protivníkovi, aby mohl přeskupovat vojska ke směru postupu tankové armády a úderných uskupení vševojskových armád. Jakmile začne před nimi nepřítel ustupovat, okamžitě jej začnou pronásledovat a ničit.

Jedním z nejdůležitějších úkolů velitele frontu bude organizovat odrazení silných protiúderů protivníka na styky armád nebo do odkrytých boků proniklých úderných uskupení prvosledových armád. Vojska frontu po vyjití prvosledovými armádami do operačního prostoru mohou být značně rozptýlena do šířky i do hloubky na značně odlehklých směrech. Na některých směrech zahájí prvosledové svazky pronásledování nepřitele, na jiných budou prolomovat spěšně zaujatá obranná postavení z chodu nebo s přípravou v krátké době, jinde mohou odrazet protizteče nebo překonávat vodní toky. Nebude tedy žádné souvislé ani vyrovnané fronty; svazky i armády budou mít většinu sil v prvních sledech a to převážně tankové útvary a svazky. Pásmo jejich činnosti se mohou v této době značně rozšiřovat, mohou se vytvořit značné mezery v operačním učenění; proto bude muset být v této době nově organizován palebný systém a podstatně doplněn nebo obnoven systém součinnosti i velení. Tyto okolnosti vytvářejí přirozeně výhodné podmínky pro nepřitele, jenž při vysoké pohyblivosti svých hlubokých operačních a strategických záloh, zvláště výsadek a obrněných divízi, může provést přesuny na velké vzdálenosti během velmi krátké doby, organizovat silná protiúderná uskupení a využívaje hromadného úderu jadernými zbraněmi, může vážně ohrozit hlavní úderné uskupení frontu.

Proto stálé uskutečňování širokých protiopatření k odvrácení anebo podstatnému oslabení nepřátelských protiúderů v operační hloubce je nejvážnějším úkolem velitele frontu v tomto období.

K hlavním protiopatřením třeba počítat:

- nepřetržitý a vysoce aktivní průzkum do veliké hloubky;
- stálou pohotovost raketových zbraní a letecké armády k provedení palebného úderu;
- hluboké operační učenění vojsk frontu;
- bezpečné zajištění křidel a boků hlavního úderného uskupení frontu;
- zabezpečení styků mezi armádami i fronty;
- přípravu širokého a rychlého manévru sil i prostředků, záloh, druhých sledů jak z hloubky operačního učenění, tak podél fronty;
- spolehlivé zabezpečení těch uskupení, proti nimž je možno očekávat provedení protiúderů;
- upřesnění systému součinnosti anebo jeho nová organizace;
- zabezpečení centralizovaného velení na směr protiúderu.

V těchto opatřeních má zvláštní význam průzkum, protože komplex všech ostatních opatření je závislý právě na výsledku průzkumu a to co do jejich obsahu, rozsahu, tak i do doby jejich uskutečnění. Průzkum všeho druhu, zvláště agenturní, vzdušný a radio-technický, musí včas zjistit a dát obraz o zámyslu nepřátelských opatření. K tomu bude třeba v první řadě zjistit raketové a jaderné zbraně nepřitele, jeho sestavu a rozmístění hlubokých operačních a blízkých strategických záloh, průběh a stav ženižního budování tylových obranných pásem, postavení a příčných postavení. Průzkum musí dát zprávy o tom, zda pásma či postavení jsou obsazována protivníkem, jaká je jejich hodnota a jakého druhu jsou bránící je vojska. Velitel frontu musí mít zprávy o manévru nepřátelského letectva s důrazem na nosiče atomových zbraní; předmětem stálého průzkumu musí být radiolokační systém nepřitele, jeho místa velení, přepravy po moři, železnicích a silnicích. Jedině široké soustřeďování zpráv a jejich prověřování různými zdroji, od sousedních frontů a od hlavního velení, dá veliteli frontu možnost vytvořit si celkový obraz o nepříteli a učinit včas potřebná protiopatření. Základem těchto opatření bude příprava palebných úderů na pravděpodobné osy přesunu a možné čáry rozvinutí nepřátelských protiúderných uskupení a dále pak určení pravděpodobného směru a doby zahájení nepřátelského protiúderu.

Odrazení protiúderu se v podstatě může provádět dvěma způsoby:

- vstřičným úderem ve střetném sražení nebo
- dočasným přechodem do obrany částí sil prvního sledu.

Z těchto dvou způsobů je pro soudobé podmínky typický a podstatně výhodnější první, protože zabezpečuje nejefektivnější využití raketových a jaderných zbraní, vysoké tempo operace a nedává nepříteli možnost ani dočasně převzít iniciativu do svých rukou. Může být použit tehdy, jestliže velitel armády bude mít převahu v palebné síle a jeho zálohy, popřípadě druhý sled bude v takové vzdálenosti a situaci, že jejich zasazením do sražení si zajistí výhodný poměr sil a prostředků k rozbití nepřátelského úderného uskupení ve střetném boji (sražení).

Nebudou-li tyto podmínky splněny a bude-li poměr sil a prostředků výhodný pro nepřítele, bude protiúder zpravidla odrážen dočasným přechodem do obrany částí sil a prostředků, které jsou na směr protiúderu. Tím velitelé armád i velitel frontu získá čas pro organizaci svého palebného systému, pro nutné přeskupení sil a prostředků z hloubky operačního uclnění nebo podél fronty k tomu, aby provedli proti zastavenému a oslabenému nepříteli rozhodný palebný úder a vojsky udeřili do jeho boků a týlu. Je však třeba zdůraznit, že i při tomto způsobu odrážení silných protiúderů protivníka budou armády a svazky na směrech, jež nebudou nepřátelskými protiúderi zasazeny, rozhodně rozvíjet útok do hloubky a tím nejlépe pomohou k úspěchu vojskům, jež jsou určena k rozbití nepřátelského protiúderného uskupení.

Z těchto úvah a z charakteru soudobé frontové operace je zřejmo, že v dnešních podmínkách je málo pravděpodobné — při správném zplánování a zabezpečení frontové operace — že by vojska frontu jako celek mohla být donucena přejít k dočasné, vynucené obraně, byť by byl protiúder nepřítele sebe silnější. Vzhledem k současným prostředkům průzkumu a palebným možnostem armád a frontu jeví se nejdůležitější podmínkou pro úspěšné odrážení nepřátelských protiúderů provést proti nepříteli mohutný předstihující úder raketovými zbraněmi, frontovým letectvem a dělostřelectvem prvosledových armád s maximálním využitím atomových zbraní. Ihned po provedení palebného úderu musí vlastní protistojící svazky přejít v rozhodný útok. Při dostatečné dotaci úderu atomovými zbraněmi může být úder vlastních vojsk proveden přímo čelně, aby tak bylo maximálně využito bezprostřednosti úderu, aby protiúderné uskupení nepřítele bylo rozraženo a v dalším v součinnosti se svazky nebo armádami útočícími v dřívějších směrech obklíčeno a zničeno.

Podáří-li se nepříteli předstihnout nás mohutným úderem zbraněmi hromadného ničení a jeho protiúderné uskupení bude zvlášť silné, tak se může stát, že prvosledové armády frontu nebudou schopny svými prostředky zlikvidovat nepřátelský protiúder. V takovém případě velitel frontu může zasadit do sražení i vševojskovou armádu z druhého sledu frontu nebo přeskupit tankovou armádu k provedení hlubokého, obchvatného úderu do boku a týlu protiúderného uskupení. Jiný, dovolí-li to situace a časové podmínky, může velitel frontu pro likvidaci protiúderu protivníka použít svazky z podružných směrů. Bude-li nepřítel provádět protiúder na rozhraní dvou frontů, účastní se palebného úderu zpravidla i raketové zbraně a letectvo sousedního frontu.

Při všech způsobech odrážení nepřátelských protiúderů v operační hloubce musí velitel frontu bezpečně chránit vojska odrážející protiúder před vzdušným nepřítelem. Ochrana proti zbraním hromadného ničení si vynucuje, aby pochodové proudy útvarů a svazků byly vyváděny na čáry rozvinutí dostatečně rozčleněny a aby byly zasazovány do boje z chodu. Manévr protitankovými prostředky, pohyblivými odřady zatarasovacími a posilovým dělostřelectvem zálohy hlavního velitelství musí být prováděn rychle, organizovaně, na směry úderů obrněných divizí protivníka a koordinovaně se současným vysláním silných předsunutých odřadů prvosledových svazků, určených zmocnit se, ovládnout a zabezpečit čáry a prostory pro rozvinutí hlavních sil. V průběhu útoku v operační hloubce přizpůsobují se mnohdy na nebezpečných tankových směrech důležité opěrné body, objekty, silniční uzly a to ihned po jejich ovládnutí; vyčleňují se pro ně nutné prostředky pro zatarasení, protitankové řízené rakety, dělostřelectvo i tanky. Systém protitankových zatarasů na takových důležitých tankových směrech se připravuje na značnou hloubku. Současně s těmito opatřeními provádí se manévr protiletadlového dělostřelectva a organizují se protiradiotechnická opatření ve prospěch svazků na směr nepřátelského protiúderu. Prvosledovým vševojskovým armádám — někdy i tankové armádě — velitel frontu upřesňuje úkoly a způsob jejich bojové činnosti. Zálohám, popřípadě vševojskové armádě druhého sledu, určuje úkoly k odrážení a likvidaci protiúderu. Stejně tak stanoví nové úkoly i přeskupeným silám. Dále musí velitel frontu upřesnit součinnost pozemních vojsk s raketovými zbraněmi, letectvem a připravit zálohy všech druhů pro vystřídání útvarů a svazků, které nepřítel může vyřadit údery zbraněmi hromadného ničení.

Jak při upřesňování činnosti prvosledových armád, tak při stanovení nových úkolů různým prvkům operačního uclnění, je velitel frontu veden vůdčí myšlenkou — usměrnit

všechno úsilí frontových prostředků na rozdrčení hlavních sil protiúderného uskupení, nedovolit mu ústup a rozhodným pokračováním útoku ve vysokém tempu dokončit úplné zničení vojsk nepřítele v nejbližší době.

Jestliže protivník připravuje nebo současně provádí dva protiúder z dvou různých směrů, může se velitel frontu po zvážení svých palebných možností a celkového poměru sil, jakož i situace na obou směrech rozhodnout usměrnit nejprve všechny síly a prostředky proti hlavnímu nepřátelskému protiúderu. Na druhém směru v této době ponechává pouze nezbytné síly a prostředky k bezpečnému zastavení nepřítele. Po likvidaci prvního nepřátelského protiúderu, obrací všechny svoje palebné prostředky a síly proti druhému uskupení a ničí je obdobným způsobem.

c) Zasazení tankové armády do sražení a její činnost v operační hloubce

V předešlých kapitolách byly několikrát ukázány velké přednosti tankové armády a výhody jejího použití v útočné operaci v prvním sledu frontu. Byly však také uvedeny příklady, kdy přesto bude nutno mít tankovou armádu ve druhém sledu. V takovém případě zahájí tanková armáda v nařízené době přesun ke frontě a to tak, že se přemísťuje skrytě z jednoho prostoru soustředění do druhého. Tímto způsobem postupně vychází na směr předvídaný plánem operace anebo upřesněný velitelem frontu při plnění bližšího úkolu armádami prvního sledu. Hlavním úkolem tankové armády v tomto období je beze ztrát, s nejmenší únavou vojsk i bojové techniky — a v první řadě skrytě — dosáhnout prostoru rozvinutí a vstoupit do sražení s překvapením pro nepřítele.

V posledním prostoru soustředění, který může být 70—100 km od předních útvarů prvosledových divizí, velitel frontu jí upřesňuje úkoly. V tomto prostoru doplňují svazky tankové armády svoje vezené zásoby, v první řadě pohonné hmoty.

Tanková armáda se zasazuje do sražení v dostatečně širokém pásmu, aby mohlo být plně využito její palebné síly a aby mohla využít maximálního počtu komunikací pro přesun. Nejvýhodnějším prostorem pro její zasazení se jeví některý styk vševojskových armád prvního sledu frontu nebo mezery, které se vytvořily v průběhu operace mezi svazky prvního sledu. Za všech okolností nutno se vyvarovat shlukování a nakupení živé síly a bojové techniky v prostorech omezených rozměrů na čáře zasazení, aby tanková armáda v tomto kritickém okamžiku neposkytla protivníkovi výhodný cíl pro hromadný úder raketovými, atomovými a chemickými zbraněmi. Z tohoto důvodu osy pro přesuny tankové armády musí být voleny v dostatečné vzdálenosti od sebe, aby nemohly být jedním úderem účinně zasaženy dvě komunikace. Rovněž musí být připraven dostatečný počet záložních os přesunu, objíždek a výhybek u citlivých komunikačních uzlů a objektů. Komunikace, po nichž se plánuje a provádí přesun tankové armády, musí být voleny mimo důležitá průmyslová, hospodářská a politická střediska nebo objekty, jež mohou být vybiřovány nepřítelem jako cíle pro úder atomovými a termonukleárními zbraněmi. Nemají to pokud možno být ani hlavní komunikační tahy, jež budou vždy pod zvýšenou kontrolou vzdušného i agenturního průzkumu nepřítele. Ženíjní úprava těchto komunikací musí být včas zabezpečena útvary ženíjního vojska přímo podřízeného veliteli frontu.

Pro bližší upřesnění úkolů svazkům tankové armády jejich velitelem a vyrovnání pohybu jejich proudů může velitel frontu určit **poslední regulační čáru**: tato čára podle terénu a stavu komunikací může být asi 15—25 km od čáry zasazení tankové armády do sražení. Od této čáry budou pokračovat tankové divize prvního sledu v předbojové nebo i bojové sestavě. Nejpозději do této čáry obdrží též tanková armáda zpravidla i posilové prostředky, zvláště protitankové, protivzdušné obrany a ženíjní útvary s těžkými přepravními prostředky.

Má-li nepřítel při zasazení tankové armády do sražení nehlubokou sestavu a nemá nablízku žádných operačních záloh anebo je velitel frontu může bezpečně po určitou dobu palbou raketových zbraní, letectvem a výsadky izolovat od vojsk na frontě, bude výhodné, aby tanková armáda při zasazení měla co nejsilnější první sled. Velitel tankové armády ponechá si v takovém případě ve své dispozici pouze silnější zálohu.

Vážným a složitým úkolem pro velitele frontu zůstává úkol bezpečné ochrany vojsk tankové armády před úderem prostředků vzdušného napadení protivníka jak v době přesunu, tak zvláště v období rozčleňování a zasazování do sražení. Tento úkol vyplňují útvary protiletadlových řízených raket a stíhací letectvo letecké armády frontu, společně s oddíly řízených protiletadlových střel a protiletadlovými dělostřeleckými skupinami vševojskových armád, v jejichž útočném pásmu se zasazuje tanková armáda do sražení. Významnou úlohu v této době plní protiradiotechnické útvary frontu. Při plá-

nování způsobů ochrany stíhacím letectvem nutno brát v úvahu prostředky nepřátelského radiotechnického průzkumu, aby zvýšená činnost v pásmu přesunů tankové armády nepřispěla k jejímu předčasnému zjištění. Souhrn všech shora uvedených opatření tvoří plán zabezpečení zasazení tankové armády a zpracovává ho štáb frontu.

Tankové divize prvního sledu tankové armády vysílají dopředu silné předsunuté odřady s úkolem, aby se zmocnily současně s vojsky prvosledových vševojskových armád čáry (prostorů), z níž má být tanková armáda zasazena do sražení. Ovládnutí této čáry musí zabezpečit hlavním silám tankové armády rychlé a skryté rozvinutí. Neklade-li nepřítel vážný odpor, předsunuté odřady pokračují v rozhodném útoku a zabezpečují rychlý postup hlavním silám tankových divizí prvního sledu bez jejich rozvinování. Jestliže se však nepřítel pevně zachytí na některých čarách nebo sám přivádí pod ochranou silných předvojů operační zálohy, předsunuté odřady zabezpečují svazkům tankové armády vyjítí na čáru zasazení a rozvinutí prvních sledů.

Jakmile se předsunuté odřady přiblíží k nepříteli na bezpečnostní vzdálenost, raketové zbraně a letectvo, které zabezpečují a podporují tankovou armádu, provádí soustředěné údery atomovými, chemickými a obyčejnými zbraněmi na obrněné divize a útvary nepřítel, na jeho opěrné body a uzly obrany. Jestliže to situace vyžaduje, provádí současně s raketovými zbraněmi a letectvem krátký, ale mohutný palebný úder i dělostřelectvo tankové armády a dělostřelectvo vševojskových armád, které svým dostřelem je schopno působit před čáru nebo na boky zasazení tankové armády.

Zasazení tankové armády do sražení řídí bezprostředně velitel frontu zpravidla ze svého předsunutého velitelského stanoviště, které se zřizuje v prostoru zasazení tankové armády do sražení. Z tohoto místa se zabezpečuje rovněž spojení tankové armády se vševojskovými armádami.

Po zasazení tankové armády usměrňuje velitel frontu její bojovou činnost rozhodným způsobem do operační hloubky nepřítel. Její svazky se odtrhují od vševojskových armád; mohutnými vstřičnými údery rozbíjí hluboké operační zálohy nepřítel po částech, překonávají z chodu týlová obranná pásma protivníka a nedovolují mu na nich organizovat obranu.

Aby tanková armáda mohla v operační hloubce plně uplatnit svou schopnost širokého manévru, neomezuje se její činnost rozhraními, nýbrž velitel frontu jí určuje pouze směr činnosti a objekty, jichž se má v určených termínech zmocnit. To však neznamená, že velitel tankové armády na druhé straně může rozptýlit svoje síly rovnoměrně do nadměrně širokých pásem. Pro rychlé vytvoření úderného uskupení povede svou zálohu nebo druhý sled, jakož i ostatní zálohy, na směr svého hlavního úderu nebo za křídly sestavy pro zabezpečení odkrytých boků.

Velitel frontu často bude vysazovat na směr hlavního úderu tankové armády vzdušné výsadky — taktické nebo operační, aby zesílil tankovou armádu pěchotou při boji o důležité prostory nebo aby obsadil a udržel některé důležité čáry či prostory do jejího příchodu. Síla vzdušných výsadků se může pohybovat od zesíleného výsadečového pluku do výsadečové divize. Podle zámyslu operace, síly a složení, mohou výsadky plnit tyto hlavní úkoly ve prospěch tankové armády:

- ničit raketové a jaderné zbraně nepřítel a jeho místa velení;
- zmocnit se důležitých prostorů (čar, objektů) na směr hlavního úderu tankové armády a udržet je do jejího příchodu;
- zabránit nebo zpomalit manévr operačních (strategických) záloh při přesunu k provedení protiúderu nebo k zaujetí obranných čar;
- ovládnout a udržet přepravy a předmostí na vodních tocích do příchodu svazků tankové armády;
- pomáhat v izolaci, popřípadě zakončit obklíčení nepřátelského uskupení;
- zajišťovat bok tankové armády.

Rozhodující úlohu pro zabezpečení úspěšné bojové činnosti tankové armády bude mít dobře organizovaná a udržovaná součinnost mezi tankovou armádou a podporujícími frontovými raketovými zbraněmi a letectvem. Se štábem tankové armády bude postupovat operační skupina letecké armády; u velitelů tankových svazků a velmi často i v sestavě jejich předsunutých odřadů budou představitelé těchto operačních skupin. Na druhé straně bude velmi důležité pro útvary a svazky letecké armády, aby tanková divize a jejich předsunuté odřady přednostně ovládly a zajistily letiště pro podporující je letectvo,

popřípadě přistávací plochy pro dopravní letectvo. Zásobování i odsun raněných některých svazků od tankové armády mohou totiž být zabezpečeny v některých fázích operace pouze prostředky dopravního letectva, ať již vrtulníky nebo dopravními letadly. Také tato okolnost bude vyžadovat zvláštní pozornosti a opatření ze strany velitele frontu.

Mimořádný význam v operaci tankové armády má organizace materiálně technického zabezpečení, zvláště pohonnými látkami a střelivem, tankového a autotraktorového zabezpečení. Fyzická zdatnost a vysoký morální stav vojsk budou mít rozhodující význam při vedení operace, zvláště v odtržení od hlavních sil frontu, v operační hloubce.

Tanková armáda při zakončování frontové útočné operace se musí zmocnit prostoru, jenž je cílem operace a který zabezpečuje vojskům frontu výhodné podmínky pro následující útočnou operaci.

d) Zasazení vševojskové armády druhého sledu do sražení

Jak bylo již dříve uvedeno, vševojsková armáda druhého sledu frontu je předurčena k vyplnění dalšího úkolu frontu. Bude proto zpravidla zasazena do sražení na směr hlavního úderu frontu s cílem rozvíjet útočnou operaci do hloubky ve vysokém tempu, rozbít ve střetném sražení strategické zálohy přiváděné nepřítelem na frontu a v součinnosti s tankovou a vševojskovými armádami prvního sledu dosáhnout cíle operace. Bude-li se útočná operace armád prvního sledu frontu úspěšně rozvíjet a při vyplnění bližšího úkolu frontu přeroste ihned v následující armádní operaci, může se stát, že k zasazení vševojskové armády druhého sledu dojde až v průběhu plnění dalšího úkolu frontu. Jestliže front nebude mít ve svém složení tankovou armádu, bude-li mít omezenou podporu raketovými a nukleárními zbraněmi a bude-li tempo operace podstatně klesat, může být naopak velitel frontu donucen zasadit druhosledovou armádu již v průběhu plnění bližšího úkolu frontu. Je však třeba zdůraznit, že velitel frontu musí v každém případě vynaložit veškeré úsilí k tomu, aby pronikl do operační hloubky nepřítele silami svého prvního sledu. Proto také bude mnohdy zesilovat armády prvního sledu motostřeleckými, někdy i tankovou divizí, z počtu samostatných divizí vševojskové zálohy; bude tomu tak zvláště tehdy, když úderná síla prvosledových armád z nejrůznějších důvodů poklesne nebo se zmenší počet divizí v jejich prvním sledu (při odrážení protiúderů apod.). Naproti tomu velitel frontu v průběhu operace vyvádí do své zálohy na doplnění svazky, které utrpěly značné ztráty, jež byly napadeny zbraněmi hromadného ničení nepřítelem anebo v důsledku likvidace obklíčeného nepřítele se odtrhly od sestavy armád prvního sledu.

Má-li front ve svém druhém sledu ještě tankovou armádu, může být vševojsková armáda druhého sledu se zřetelem na zámysl operace a vzniklou situací zasazena do sražení po zasazení tankové armády, méně často i před ní. Druhosledová armáda přemísťuje se skrytě v průběhu operace tak jako tanková armáda z jednoho prostoru soustředění do druhého. Z posledního prostoru soustředění má být schopna přesunout se svým prvním sledem za jednu noc na čáru zasazení.

Čára zasazení a úkol vševojskové armády druhého sledu se bude upřesňovat v průběhu operace. Zpravidla k jejímu zasazení dojde na styku armád prvního sledu frontu nebo v mezerách prvosledových armád, když např. jejich některé svazky byly vyřazeny údery raketových a atomových zbraní nepřítele. V takovémto případě může velitel frontu předat některé bojeschopné svazky nebo útvary z prvosledových armád do sestavy armády druhého sledu frontu.

Nejvýhodnější variantou zasazení se jeví zasazení armády druhého sledu frontu s rozedněním. Nocí do zasazení je třeba využít k vyjití na čáru zasazení, upřesnění palebného systému a organizaci součinnosti. Šířka čáry zasazení bude záviset na počtu divizí v prvním sledu armády. Rozhodně bude nutno vyvarovat se jakéhokoli nakupení sil a prostředků na omezených prostorech, třeba jen na krátkou dobu. Otázky zabezpečení vševojskové armády druhého sledu řeší se podobně jak bylo uvedeno při zasazení tankové armády.

Zasazení předchází zpravidla krátká dělostřelecká a letecká příprava, v jejímž průběhu se provádějí údery raketovými zbraněmi a atomovými náboji na hlavní uskupení nepřítele, na jeho raketové zbraně a zbraně hromadného ničení, na nejdůležitější operné body, na tankové útvary, obrněné divize protivníka a ostatní důležité cíle.

Je-li vševojsková armáda druhého sledu zasazována k rozbíjení nepřátelského protiúderu, povede bojovou činnost podle zásad vedení střetného sražení.

ORGANIZACE VELENÍ VOJSKŮM FRONTU

Velení v soudobých útočných operacích musí být organizováno tak, aby zabezpečilo velení vojskům frontu jak v přípravné době, podstatně zkrácené, tak i při vedení operace ve vysokých tempích. Musí se tedy vyznačovat pružností, pohyblivostí, odpovídat zámyslu vedení operace, musí být náročné, nepřetržitě, spolehlivé a odolné vůči všem možným protiopatřením nepřítele. Vážným požadavkem na velení je bezpodmínečné utajení operace, neboť jen tím lze dosáhnout překvapení a oklamání nepřítele. Jak při organizaci a plánování, tak v průběhu operace musí být v první řadě utajeno použití zbraní hromadného ničení, doba zahájení operace, směry hlavních úderů, rozmístění raketových zbraní a zařízení zabezpečující jejich činnost, místa velení, rozmístění úderných uskupení, postory a směry postupu druhých sledů a záloh a plánovaná opatření operačního maskování.

Náročnost velení třeba v první řadě spatřovat ve vyžadování přesného, včasného a vysoce kvalitního plnění stanovených úkolů a v jejich kontrole.

Při řešení otázek odolnosti velení proti možným protiopatřením nepřítele je třeba zvláštní pozornost věnovat opatřením zabezpečujícím normální provoz vlastních radiotechnických prostředků při rušení nepřátelskými prostředky. Do radiotechnických prostředků velení zahrnujeme přitom prostředky rádiového spojení, radiolokace, radionavigace, televize a navádění řízených střel.

Velitelé vševojskových, tankové a letecké armády musí již na samotném začátku příprav operace dostat od velitele frontu operační orientaci o předpokládaném průběhu celé útočné operace frontu. Zvlášť důležitým faktorem pro správnou organizaci velení budou včas soustředěné zprávy o nepříteli, podrobná znalost vlastních vojsk, situace a úkolů sousedů. Pružné a nepřetržitě velení se zajišťuje:

- tvůrčí iniciativou velitelů podřízených armád a jejich štábů;
- včasným shromážděním všech zpráv a údajů potřebných pro rozhodnutí velitele;
- krátkými, jasnými směrnici, přípravnými a operačními rozkazy, souběžnou prací štábů, přehledným plánováním pomocí jednoduchých dokumentů, zvláště grafických, u frontu i u armád;
- spolehlivým, výkonným a nepřetržitým spojením;
- osobním stykem s podřízenými;
- širokým používáním pohyblivých pojítek;
- rozvinutou sítí míst velení, jejich ženiijní úpravou a zabezpečením proti úderům zbraní hromadného ničení nepřítele.

Správná organizace míst velení má zásadní význam pro úspěšné velení vojskům frontu. Velitelská stanoviště nesmějí se rozvíjet v blízkosti důležitých objektů, výrazných orientačních bodů nebo v prostorech, které se mohou z jiných důvodů stát cílem úderů raketových a jaderných zbraní nepřítele. Hlavním místem polního velení frontu je velitelské stanoviště, kde je velitel frontu, náčelník štábu a vševojskový štáb frontu, náčelníci druhů vojsk a služeb a jejich štáby bez organizačních, doplňovacích a zásobovacích složek. VS frontu bývá zpravidla na směru plánovaného hlavního úderu frontu, 40–60 km od předního okraje vlastních vojsk. Prostor rozmístění se volí tak, aby VS nebylo uvnitř prostorů obsazených vojsky. Jeho umístění musí zabezpečovat nepřetržitě velení vojskům a umožňovat skryté a rozptýlené rozmístění všech složek VS a techniky.

Předsunuté velitelské stanoviště frontu se vytvoří zpravidla jen na omezenou dobu pro řešení nejvážnějších opatření a úkolů frontového významu. Taková situace, kdy velitel frontu může chtít bezprostředně působit na průběh bojové činnosti vojsk na směru hlavního úderu frontu, mohou vznikat v období průlomu předního okraje obrany protivníka, při zasazování tankové armády nebo vševojskové armády druhého sledu do jiných stanovišť. Týlové velitelské stanoviště frontu do střítného sražení nebo při odražení silných protiúderů nepřítele.

Týlové velitelské stanoviště frontu zabezpečuje velení týlovým útvarům a zařízeními frontu. Má nepřetržitě spojení s velitelským stanovištěm. Jsou na něm náčelník týlu frontu, orgány velení týlu a dále všechna oddělení a skupiny polního velení frontu, které nejsou určeny k přímému velení vojskům a nejsou začleněny do jiných stanovišť. Týlové velitelské stanoviště bývá vzdáleno 30–40 km od velitelského stanoviště frontu (asi hodina jízdy osobním autem).

Vyžaduje-li to situace (např. řízení bojové činnosti vojsk na pomocném úderu frontu), může se zřizovat i pomocné velitelské stanoviště. V takovém případě bude na něm určená skupina štábu polního velitelství frontu.

Celkový systém velení a organizace jednotlivých stanovišť musí zabezpečit veliteli frontu možnost nepřetržitého a spolehlivého řízení vojsk i v nejsložitějších situacích, z libovolného stanoviště, i když některé místo velení bylo vyřazeno z činnosti.

Z á v ě r

Front, který byl ještě v prvním období Velké vlastenecké války ryze strategickou instancí, stal se v jejím průběhu, zvláště od třetího období, hlavním stupněm plánování i organizace všech operací. Rychlý a nepřetržitý rozvoj bojových prostředků a techniky po válce vede přirozeně stále k dalšímu zdokonalování a přehodnocování jak metod, tak organizace a způsobů vedení útočných operací. Rozhodující úlohu v soudobých operacích budou mít jaderné zbraně a prostředky jejich dopravy na cíle, zejména raketové zbraně. Aby však tyto zbraně byly využity co nejefektivněji, tj. hromadně a centralizovaně, aby plně zabezpečily co nejrychlejší dosažení cíle útočné operace, bude nutno z nich organizovat pružný palebný systém, který v součinnosti s ostatními prostředky (letectvem, dělostřelectvem) bude hlavním prostředkem uskutečnění zámyslu velitele frontu. Rozsáhlých ničivých a umlčovacích účinků jaderných zbraní nejlépe mohou dnes využít mohutné operační svazy, zvláště tankové armády, tankové svazky a výsadkové vojsko. Raketové zbraně, letectvo a požadavky na všestranné zabezpečení operace i na velení vynucují si stále širší zavádění složitých elektronických zařízení do výzbroje armád. Nejvýkonnější z nich, v nejširším měřítku a ve všech druzích, jsou dnes ve frontu. Tyto skutečnosti ukazují zásadní význam frontového stupně velení, jenž první disponuje všemi nahoře uvedenými moderními bojovými prostředky. Proto front v soudobé operaci jeví se např. hlavním stupněm plánování hromadných úderů raketovými i jadernými zbraněmi, proto může řešit komplexně otázky všestranného zabezpečení operace, zvláště průzkumu, PVO, protiradiotechnické činnosti a operačního maskování.

To jsou také důvody, proč k hlubokému a všestrannému pochopení armádní útočné operace je třeba znát hlavní rysy a podmínky útočné operace frontu.

P r a m e n y :

- Voprosy operativnogo iskusstva (Akademie Generálního štábu ozbrojených sil SSSR).
- Záписы přednášek a seminářů z Akademie Generálního štábu ozbrojených sil SSSR.
- Sborník přednášek z velitelského shromáždění u MNO a GŠ ve dnech 11. a 12. 1. 1960 (k čj. 0013374/OS-1960).
- Přednáška pro velitelské zaměstnání u MNO v dubnu 1960 (čj. 0013902-OS-1960).
- Rozbor armádního velitelsko-štabního dvoustranného dvoustupňového operačního cvičení v terénu s pojitky se značkovými vojsky v roce 1960 k (čj. 0013330/618-OS-1960).